

Ujabb névsorok: oroszországi munkaszolgálatosokról

UJ ÉLETT

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

II. ÉVFOLYAM 85. SZÁM.

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1946 AUGUSZTUS 29.

A zsidóság ügye a békekonferencián

Irta: dr. Roth Siegfried

Az európai zsidókérdés nemzetközi jellege következtében már régóta világossá vált mindenki előtt, hogy e probléma csak nemzetközi síkon lesz megoldható. A zsidó közvélemény éppen ezért nagy érdeklődéssel fogadta a napilapok hírért, amely beszámolt a Zsidó Világkongresszus megjelenéséről a háború utáni legjelentősebb nemzetközi fórumon, a most folyó párizsi békekonferencián. A konferencia ugyan nem foglalkozhat a zsidókérdéssel teljes kiterjedésében, mint ahogy nem foglalkozik egyetlen más problémával sem világviszonylatban — hanem kizárólag az öt legyőzött állam, Bulgária, Finnország, Magyarország, Olaszország és Románia ügyét tárgyalja, de az ezekkel az országokkal megkötendő szerződésbe becikkelyezett rendelkezések mégis óriási jelentőséggel bírhatnak a zsidóság szempontjából. Nem tartjuk ugyanis leletszerűnek, hogy a győzők magukra nézve ne tartásák majd erkölcsileg kötelezőnek ugyanazokat az elveket, amelyeket a legyőzöttekre jogi kötelezettséggel ráruháznak. És ez talán jótéko-

nyan fogja befolyásolni néhány „győztes” országban, pl. Szlovákiában vagy Lengyelországban nagyon is akut zsidókérdést.

A „Zsidó Világkongresszus”, amelynek feladata a zsidó ügy nemzetközi képviselete és védelme, éppen ezért már hosszú idő óta óriási erőfeszítéseket tesz abban az irányban, hogy érvényesítse a békekonferencián azokat a zsidó érdekeket és követeléseket, amelyeknek teljesítése az elszenvedett üldözések után a zsidóság életkérdését jelentik és amelyek az igazság és méltányosság alapján és az Atlantic Charter szellemében feltétlenül ki is járnak az üldözötteknek. A „Zsidó Világkongresszus” mögé tömörültek ebben az akcióban — a zsidó egység megnyugtató dokumentumaként — képviseleti szerveik útján a világ legnagyobb zsidó közösségei, az angliai „Board of Deputies of British Jews” és az Anglo Jewish Association”, az amerikai „American Jewish Conference” és „American Jewish Committee”, a franciaországi „Comité Représentatif” és „Alliance Israélite Universelle”, a pa-

lesztinai zsidókat képviselő „Vaad Leumi” (Zsidó Nemzeti Tanács), a kanadai és dél-afrikai zsidóság és az orthodox zsidóság szerve, az „Agudat Israel” is.

A „Zsidó Világkongresszus” a zsidó követelések alapelveit már a négy nagyhatalom külügyminiszterének megbeszéléséhez eljuttatta. Ezek az alapkövetelések a következők:

1. A megkülönböztető jogszabályok hatályon kívül helyezése és a jogegyenlőség megteremtése.

2. Az antiszemitizmus üldözése és büntetése.

3. Az emberi jogok és alapvető szabadságjogok biztosítása a zsidók számára.

4. A zsidó közösség joga sajátos vallási, kulturális, nevelési, valamint jóléti és egyéb közérdekű tevékenységének saját keretében való szabad folytatására.

5. Az elszenvedett vagyoni károk teljes jóvátetele.

6. Az örökös nélkül maradt zsidó javaknak átadása a zsidó közösség számára a zsidók megsegítésének, talpraállításának és esetleg kivándorlásának céljaira.

7. A kivándorlás szabadsága az üldözések áldozatai számára.

Az emberi jogok biztosítása

A békeszerződések tervezeteinek nyilvánosságra hozatala után szükségessé vált, hogy konkrét javaslatok télessenek ezen alapelveknek a szerződésekben való biztosítására. A zsidó szervezetek ezeket a javaslatokat augusztus 20-án be is nyújtották a békekonferenciához és ezeket a javaslatokat az albizottságok hivatalból figyelembe fogják venni, miután a konferencia ügyrendi albizottsága megértéssel fo-

gadta a Zsidó Világkongresszus azon kérését, hogy mint „nem kormányzati testület” hivatalból résztvevessen a békeértekezlet munkájában.

Az öt legyőzött állammal létesítendő békeszerződés tervezetének 2. fejezete az illető országok polgárainak jogait szabályozza. E szerint az államok kötelezettséget vállalnak arra, hogy „fajra, nemre, nyelvre és vallásra való te-

Ára 1 forint

kintet nélkül" biztosítják összes polgáraiknak „az emberi jogok és alapvető szabadságok élvezetét”, ideértve a gondolati, egyesülési, gyülekezési és sajtószabadságot és a vallás szabad gyakorlását.

A továbbiakban azt a kötelezettséget ruházzák a volt ellenséges államokra, hogy osszassák fel az összes fasiszta jellegű szervezeteket és a jövőben ne engedjék meg olyan szervezetek működését, amelyek a lakosság demokratikus jogai ellen irányulnak. Bár ez a pont bizonyos védelmet jelent az antiszemita szervezkedés ellen, a zsidó szervezetek külön kérték e pontnak olyan kiegészítését, amely a zsidóellenes igazgatást vagy gyűlöletet büntetendő cselekménynek minősíti.

Az emberi jogok védelme a szervezetek szerint nem állana

nemzetközi ellenőrzés alatt. A békeszerződések csak egy 18 hónapi működésre korlátozott nemzetközi testületet iktatnak be, amely a Szovjet-Uniónak, Nagy-Britanniának és az Egyesült Államoknak az egyes legyőzött országokban működő követeléseiből áll és amely a békeszerződések általános végrehajtását ellenőrzi. A zsidó szervezetek beadványukban az emberi jogok biztosítását „nemzetközi jelentőségű ügy”-nek kérik nyilvánítani, amelynek ellenőrzését az Egyesült Nemzetek Szervezete gyakorolná. Az emberi jogok nemzetközi védekmére irányuló követelés egyébként más delegációk részéről is elhangzott, így elsősorban Ausztrália küldöttei részéről; az elmúlt napokban Byrnes amerikai külügyminiszter is a terv mellett foglalt állást.

Gazdasági és jóvátételi követelések

A békeszerződések gazdasági vonatkozású fejezete az üldözött zsidók számára rendkívüli jelentőséggel bíró határozmányokat tartalmaz. Kötelezi a legyőzött államokat, hogy állítsák helyre és szolgáltassák vissza az Egyesült Nemzetek állampolgárainak minden háboru előtti vagyonát és ezekkel egyenlő elbánásban részesítik azokat, akik „a háboru alatt érvényben volt jogszabályok értelmében az illető országban ellenségként lettek kezelve”. E meghatározás fág értelmezése kétségtelenül magában foglalja az illető országokban ellenségként üldözött zsidókat is, — mégis, esetleges interpretációs viták elkerülése céljából, a zsidó szervezetek kérték e pontban a „náci-fasiszta faji üldözés vagy megkülönböztetés áldozatainak” kifejezett felemelítését is. A békeszerződés ezzel teljes jóvátételi és kártérítési kötelezettséget állapít meg a zsidók javára.

A szervezetekből hiányzik az örökös nélkül maradt zsidó javakra vonatkozó rendelkezés. A zsidó szervezetek javaslata, hogy ezeket a javakat az illető ország zsidó közösségeinek adják át az üldözött zsidók javára való felhasználá-

lás céljából. Ilyen értelmű törvényt hozott már köztudomásúlag több állam és a legyőzött országok közül éppen Magyarország már régóta nyilvánította ilyen jogszabály megalkotására való készségét. De legfőbb erkölcsi támaszként hivatkoznak ez a követelés az 1945 novemberi párisi reparációs értekezlet állásfoglalására, amelyben az Egyesült Nemzetek felhívással fordultak a semlegesekhez, hogy a területükön fekvő elhagyott javakat ilyen célból szabadítsák fel. Nyilvánvaló, hogy a semlegesekkel szemben elfogadott elv a legyőzöttekkel szemben is méltánylásra talál.

Ugyancsak a szerződések gazdasági kérdései közé tartozik az a zsidó javaslat, amely a zsidó javakat mentesíteni kéri mindazok alól az intézkedések alól, amelyeket a volt ellenséges államok polgárainak vagyonával szemben a győztesek foganatosítanak. Magyarország szempontjából a javaslat elfogadása igen jelentős lenne, mert a nyugati hatalmak Magyarország lemondását követelik külföldön lévő javaiuk jelentős részéről és a zsidó vagyonok mentesítésével legalább ezek volna megmenthetők az ország számára.

A zsidó közösség jogállása

Külön foglalkoznak a zsidó javaslatok a zsidó közösség jogállásával. E kérdés országonként változik. Románia tekintetében a nemzeti kisebbségi jogok megadását követeli a zsidóság és e kérdé-

ben teljesen párhuzamosan halad az erdélyi magyar kisebbség jogaira irányuló magyar követeléssel. Gyöngyössi külügyminiszter a békeértekezlet előtt tartott beszédében a magyar követelés jo-

gosságát alá is támasztotta a zsidó beadványra való hivatkozással:

„Tudjuk, hogy a hitlerista Németország visszaél a nemzeti kisebbségi jogokkal és felhasználta azokat imperialista céljaira, de ez nem indokolhatja az ilyen biztosítékok megadásának elvetését. Igazolja ezt a zsidó szervezetek képviselőinek előterjesztése, akik a zsidóság által elszenvedett kegyetlen üldözések folytán leginkább illetékeseknek tekinthetők e kérdésben.”

Magyarországra és a többi országra vonatkozólag a zsidó javaslatok arra szorítkoznak, hogy a békeszerződés biztosítsa a zsidó közösség jogait saját működésének kifejtésére, vallásos és nevelői intézményeinek fenntartására, zsidó egyesületek, sajtó és jóléti intézmények szabad létesítésére és adja meg a zsidó közösségnek mindazt a támogatást és mindazokat a jogokat, amelyek más vallási vagy faji csoportokat megilletnek.

Kilátások

A zsidó szervezetek beadványát az egyes delegációk általában megértéssel fogadták és így komoly remény van arra, hogy ezek a jogok a békeszerződések által biztosítva lesznek. Általában maguk a legyőzött országok sem emelnek kifogást ilyen szabályoknak a szerződésekbe való felvétele ellen. A jogszabályok létesítésével azonban még nem oldódtak meg problémáink. Sok függ attól, milyen szelvényben hajtják végre azokat az érdekelt országok és hogyan működik majd a nemzetközi ellenőrzés apparátusa az Egyesült Nemzetek Szervezete keretében. A legjelentősebb zsidó problémák pedig még nem is kerültek szőnyegre: a németországi táborokban selylő 100.000 zsidó ügye, a lengyelországi és szlovákiai zsidó probléma és legfőképpen Palesztina kérdése. A békeértekezlet csak próbaköve lesz annak, milyen megértéssel viselkednek a „hatalmasok” az üldözések áldozatai iránt. Reméljük, hogy a próba — az egész emberi haladás ügye érdekében — kedvezően fog sikerülni.

KÖZÉPKORU
Házvezetőnőt keresek
KÖSER HÁZTARTÁSHOZ. Stolner Mór, Gyöngyös, Pukl Árpád-u. 11.

Sürgösen eladó
prima, új VARRÓGEP és házi JÉG-SZEKERÉNY, Róth Farkasné, V. Nagy Sándor-utca 3. üzlet.

Isten fényem s üdvösségem,

kitől féljek? Isten éltet erőssége: kitől rettegek? — ezt rebegjük el Jókuszaink utáni mostanában minden reggel és este... Amikor eszedek imánkat elmondjuk, ezekkel a szollárigékekkel imádkozunk és valljuk: Hitemmel hiszem, hogy látni fogom a Mindenható jóságát e földi létben. Csak bízzál az Örökkévalóban, légy bátor szívű, higgy az Isten segítségében...

A lélekutatás hetei ezek, befelé tekintünk eme napokban, szívünk és lelkünk mélyére nézünk: befelé fordulunk — zsidóságunk, hitünk megszentelt világába. Körülöttünk a világtörténelem dübörög, nagy háboru utáni itt-ott még fellángolnak a gyűlölség tüzei, de az emberiség békét keres — mi imáinkba merülünk: Istenhez menekülünk, az ő védelmébe, az ő erejébe fogódzunk a mehitünk.

... Rembrandtli sötét háttér, jelenik meg előttünk s feltűnik azon Izráel dicső, harcos királyának képe, a szolláros Dávidnak alakja. Elnézzük a gyönyörű zsidó férfi művész-alkotta képmását: nagy harcokat harcolt ő, győztes háboruk koszorúzták arkoadását — de sokat szenvedett, sok bánat ért s ilyenkor magához ölte hárfáját és Isten dalait énekelte. Életének ez a borura hajló pillanata őrkítette meg a művész esztje: amikor a dicsőséges csaták győztes vezére borongós tekintettel a múltba révedez — de elmerengő szemének bálna megenghül, amidőn az Örök Isten szollára érik ajkán s a hit mámore zenébe rezdül hárfáján. Így a művész kép a király dicsőségét minden hősi csatájánál, minden győzelménél jobban őrkít.

... Csendesedik a történelem morajlása és belesikolt a meggötört emberiség fájdalma: sok szenvedés, sok bánás után nagy harcok nyomán diadalaira emlékezik a zsidóság, midőn rátekinthet dicső királyra borongós arcára... És ilyenkor hajnali órákon kis zsidók mennek a templomokba s buzgón éneklék a Király dalait — esti órában, amikor tüzesen bukik le a nap véres korondja, kis zsidók eszedeklőn elrebegik és hívő hittel valljuk: Isten fényem s üdvösségem, kitől féljek, ha hiszek: az ő segítségében? ...

Glosszák a hétről

MINDEN VALLÁSOS EM-BER teljesen aláírhatja *Mindszenthy* hercegprímásnak azt a kijelentését, amelyet István király emléktünnepén Székesfehérvárott tett, hogy: „Senkinek sem szabad letérnie a Tízparancsolat utjáról.”

Mi, zsidók, különös örömmel fogadjuk el ezt az alapvetést, amely a zsidó nép lelkiségéből fejlődött ki az egész valláserkölcsön nyugvó világ fundamentumává.

Mi, zsidók, ugyanis tudjuk, hogy a Tízparancsolaton felépülő világban nem lesznek haláltáborok és eleveneket elégető krematóriumok, tömegkínzások és tömegfosztogatások, antiszemita mozgalmak és a kisebbségeket elnyomó törekvések.

A Tízparancsolat érvényesülése félelemmentes életet biztosít minden élőknek, akár keresztény, akár zsidó, akár fehérbőrű, akár színes.

★

A B-LISTÁVAL KAPCSOLATOSAN multkor kétféleképpen is szóváltottuk a **BESZKÁRT** tisztviselőinek és alkalmazottainak „megrostálását”, amelynek eredményeképpen utcára kerültek olyanok is, akiket a fasiszták állandóan üldözött, akik tehát nem lehettek fasiszták. Ugyanakkor több ex-nyilas udzlatlanul helyén maradt, bár a mi szavunkra és néhány laplársunk szavára ellávitották utólag legalább a nyilas pártszolgálatosokat.

Most újabb panasz érkezett szerkesztőségünkbe. Ez a panasz azt hangoztatja, hogy a Postatakarékpénztárnál is több olyan zsidó került B-listára, akiket a fasiszta rezsim elűldözött, deportált s akik a felszabadulás után térhettek vissza régi munkahelyükre, míg megmaradható állásában olyan tisztviselő is, aki demokráciellenes magatartása miatt internálótáborban „hűsült”, vagy levante-főoktató volt, vagy szerepet játszott a nyilaspartban, vagy a felvidéki zsidóvagyonok „összszeggyjítésével” foglalkozott.

Mint látható, a fasiszta és fasisztabarát elemek különböző kategóriái maradtak vissza állásaikban, miközben

— a demokráciát megcsufolva és a demokrácia intencióit mellőzve — utcára tettek olyan embereket, akiket a fasiszták annakidején vallásuk és származásuk miatt kenyéreltelenségbe taszított és halálnak szánt.

★

A MAGYAR KÖNYV VÁL-SÁGÁRÓL volt anket a közelmult napokban Budapest polgármesterénél. Ezen az anketen az egyik felszólaló figyelemztette a könyvkiadókat és

könyvterjesztőket, hogy ne feledkezzenek meg a magyar könyv jövőjének megítélés szempontjából 600.000 könyv-olvasó „kieséséről”.

Ez a 600.000 könyv-olvasó — félreértések elkerülése végett kiírjuk — azzal a 600.000 meggyilkolt zsidóval azonos, aki nem tért vissza a régi Ördögsgigetnél pokolibb modern Ördögsgigetéről, ahová a német náci és a magyar nyilasok együttes bünszövetkezei hurcolták őket.

A magyar zsidóság valóban könyv-olvasó, sőt könyvvásárló réteg volt, amint a zsidók általában akkor a legbüszkébbek,

ha úgy nevezik őket, hogy — a Könyv Népe.

★

VERES PÉTER előadást tartott a kultuszminisztérium és a Valóság-kör átképző tanfolyamán, amelynek az a célja, hogy világnézetileg továbbképezze a magyar demokrácia szemszögéből a tanárokat és tanítókat.

Mint a Szabad Nép-ben olvassuk: Veres Péter, többek között, arról beszélt, hogy a falusi nép már az ő gyermekkorában sem szerette az urakat, papokat és zsidókat. Utána külön hangsúlyozt mássodszor is a „zsidók”-at. A Szabad Nép megállapítja, hogy „a hallgatóság gyanús, kétértelmű tapssal nyugtázta ezt a kijelentést. Csécsey Imre következő előadásán már Veres Péter kijelentésére támaszkodva, érveltek egyesek a magyar paraszt antiszemizmusa mellett és adták meg ezzel saját antiszemizmussuknak az ideológiai és társadalmi alapot”.

A Szabad Nép a továbbiakban leszögezi, hogy Veres Péter „ez alkalommal kettős hibát követett el: jóhiszemű, haladnivaló, embereket vetett vissza, gátolt meg az előbbrejutásban és cserbenhagyta fiatal barátait és tisztelőit, a Valóság-kör demokráciáit”.

A Szabad Nép cikkéhez nincs sok hozzáfűzni valónk. Veres Péter nem tud megenni hangosabb, vagy csendesebb „zsidóság” nélkül. De talán seholsem ártott többet ezzel a szokásával, mint ott, ahol tisztultabb demokrácia ideológiát kellett volna adni a demokrácia Magyarországi pedagógusainak.

Árjegyzéket kérjen!

Rex fémevőszköz
Rozsdamentes evőszköz
Acél evőeszer
Martin-kamál
Zománcedény
Házgazdái cikkek

Kahán Testvérek, VII., Sip-u. 4.
Telefon: 221-244.

KIVANDORLÓK FIGYELMÉBE!

Átvennék üzemből levő pékséget
avagy más üzletet,

amely megélhetést nyújt, és tőkével oly helyen, ahol vallásos élet folyik. Gombó Salamon, Makó, Kossuth-u. 21.

Főünnepi előkészületek

Elul havában szokott mindig a Pesti Izraelita Hitközség előkészülni az őszi főünnepre. Ilyenkor szervezi meg az imaszékek jegyeinek bérbeadását, pótlmalházak létesítését. Ilyenkor szokta az állandó templomokat tatarozni, a különböző funkcionáriusokat szerződtetni. Az eluli napokban rendbehozzák a kegszereket és előkészítik mindazt, ami a főünnepnek fényének emeléséhez hozzájárulhat. Előimádkozók és énekkarok lelkesen és szorgalommal tanulják, ismételtetik a főünnepi imáit és dalait, a szent nagy készülődés átragad mindig a hitközségek aprajára-nagyjára. Minden nap, amely közelebb visz a főünnephez, egyben elősegíti azt, hogy a nagy napokat minél teljesebb ünnepélyességgel ülhessék meg a hívők.

A dóhányuteal templom és a Rumbach Sebestyén-utcai központi templom, továbbá a Hősök Emléktemplomának rendbehozatala egész évben folyományban volt. A körzeti templomokat is rendszeresen javítják, berendezik és díszítik s így minden remény meg van arra, hogy a templomok építészeti és berendezési szempontból a főünnepre előkészülnek s régi, meghitt, bensőséges hangulatukkal fogadják az ünneplőket. Póttemplomokat nem rendez be ez évben sem a Pesti Izraelita Hitközség csak egyesületi és intézményi imaházak lesznek, hogy a főváros bármely pontján lakók számára közelben legyen Istenháza.

A Pesti Izraelita Hitközség központi hivatalaiban már is megindult a templomjegyek előkészítésének és kiadásának munkája. A hitközség vezetősége felkészült arra, hogy ebben az évben még többet fogják látogatni a templomokat, mint az elmúlt esztendőben. A hitközségnek szüksége van arra, hogy a templomlátogatók áldozatkészségéből további ujjáépítést és megerősödést biztosítson. Ezért reméli, hogy szívesen fognak a hittestvérek Isten oltáránál áldozni az imaszékek jegyeinek megváltásával is s ezzel elősegítik azt, hogy a Pesti Izraelita Hitközség ismét minden vonatkozásban megfelelhessen céljainak: mentsvára legyen a zsidóságnak, ahol Isten tiszteletére, a zsidó kultúra ápolására és az ember szeretet gondolatának megvalósítására mindent megtesznek.

Az emberi lélek tulajdonsága, hogy szenvedés és megpróbáltatás után igyekszik közelebbjutni a Mindenhatóhoz. Az őszi főünnepből kiáradó szent lelkiség nem mulaszthatja el egyetlen hittestvérünk sem. Tudjuk, hogy az a nagy készülődés, amely a hitközséget egyéb súlyos feladatainak elvégzése közben is lankadatlan szeretettel és nem csökkenő ügybuzgalommal eltölti, nem lesz hiábavaló és mindazok a célkitűzések, amelyek most a hitközséget vezetik annak érdekében, hogy az őszi főünnepet a hitfelek maradtaktalan ünnepléssel ülhessék meg, eredményesek lesznek zsidóságunk ünnepi örömeire és Isten dicsőségére fognak szolgálni.

ISMÉT NAPI NÉHÁNY FILLÉRÉRT

minden újdonságot azonnal elolvashat
Beiratkozás bármikor!

Naponta csorélhető!

DR. LANGER NORBERT

Ötvenéves költőnkönyvtárában — VI., Andrássy-ut 58

Menekültvonat Hegyeshalomnál

Szokott vidéki köruton épen Szombathelyen időzünk, mikor elfog a hír: *Hegyeshalom határállomáson zsidó menekültekkel rakott szerelvény vesztel.* Ettől kezdve lecsökken érdeklődésünk Szombathellyel szemben, türelmellenségünk nőttön-nő, hiába a vendégszeretet, nézzük a térképet, hogyan, miképpen juthatunk el leggyorsabban *Hegyeshalomra*. Pedig érdemes lenne *Szombathely* is foglalkozni. Ez a város nem csupán az ostrom, illetve a tavalyi harcok nyomait hordozza, ami megmutatkozik a sok romházon, de úgy látszik, lelkiükben sem heverte ki még az elmúlt nyilas időket. Mindenesetre jellemző, hogy a város főteréről a Szentháromság-térről alig egy hete távoztatták el a táblát, mely ékes gót betűkkel mutatta az utat a német főparancsnokság felé s megszállván a háromemeletes volt Kovács-szállóban, a folyosón, a szobák hosszu során még mindig ott a kiragasztott cédula: „*Ezt a szobát a magyar királyi külügyminiszter lefoglalta a japán követtség számára. Aláírás: br. Kemény Gábor külügyminiszter.*” A szöveg magyarul, németül és persze nemcsak a japán követtség, hanem mindenféle más követtség s hivatal szerepel, a demokrácia s a felszabadulás óta eltelt 16 hónap nagyobb dicsőségére. Aki pedig mindezt nem hinné, győződ-jék meg a saját szemével, mert mi ugyan elég keményen megmondottuk erről való véleményünket annak a portásféleségnek, aki egy sötét lyukban ül s szedi be a hallatlanul magas összegeket egy folyóvízenélküli, W. C.-nélküli, ágyneműnélküli, ablaknélküli, elhanyagolt szállásért, de megjegyzéseinket oly keletlenül fogadta, hogy nyilván megtalálhatók ma is és a jövőben is a cédulák.

Ezen mebtálgattunk el a pokoli hőségben, mialatt az autó a rossz és poros országutakkal küszködött s közbe-közbe mi magunk is megállapíthattuk, hogy a Dunántul mennyire a nagybirtokok és kastélyok hazája.

A vasútállomáson, az utolsó vágányon állt a 28 telcervagomból álló szerelvény, a menekült zsidó vonata. Romániai és lengyel zsidókat vitt ez a vonat, amely azóta már át is ment a határon, de éppen ezért, ennek a vonat-

nak megakadásából adódó tanulságokat le kell vonnunk. Az történt ugyanis, hogy a határra érve, az angolok ismeretes intézkedése következtében a szabályszerű vízumokkal, orosz engedéllyel utazó mintegy ezer embert az osztrákok nem fogadták be s ügyük elintézéséig, amely 12 napot vett igénybe, az ezer ember ott rekedt a hegyeshalmi állomáson. S minthogy az első néhány napon állandóan abban a hiszemben voltak, hogy a következő órában, illetve órákban mehetnek tovább, eleinte nem is gondoltak arra, hogy értesítsék a pesti hitközséget, vagy az Országos Zsidó-Segítő Bizottságot, a Joint-ot. S ez volt a hiba, hiszen vezetőiknek gondolniuk kellett volna arra is, hogy az értesítés után is eltelik egy bizonyos idő, míg a segítséget Pesten megorganizálhatják s utnak indíthatják a szükséges levinni valókat.

Igy bizony nagyon szomorú kép fogadott bennünket a hegyeshalmi pályaudvaron. A főző napban, a rekkenő hőségben nyitáztok az emberek a vagonok előtt, amely zsúfoltságával is, hiszen mintegy ötven embert osztottak be egy vagonba, erősen emlékeztetett a deportáló vonatokra. A legnagyobb baj az volt, hogy egyetlen felelős vezetőre sem találtunk, mindezt a legnagyobb fejtel-

ség, amelybe néhány erős ember igyekezett valami rendet, valami szervezettséget belevinni. Kilencedik napja állt akkor már ott a vonat s éppen az első meleg ételt főzték a Joint által odaküldött burgonyából. De a vezetőhiány még ekkor is megmutatkozott. Kilenc napja nem evett a transzport meleg ételt, de azért alig akadt önkéntes jelentkező a krumplipucolásra. A szerelvény 149 gyermekét és terhes anyát vitt, azonban egyetlen lavór sem akadt, ahol megmosdhatták volna a eszesemböket, gyermekeket. Egyedüli ivó és tisztálkodási lehetőségük a hegyeshalmi állomás vízcsapja volt, nyilván nem megoldás ennyi ember számára. *Mindezt el lehetett volna kerülni, ha véletlenül Hegyeshalomban lett volna Joint-kirendeltség, amely intézkedni tud azonnal és hatásosan.* Hiszen pl. aznap, mikor ott voltunk, a Joint győri kirendeltségének intézkedése folytán sikerült a gyermekeknek tejet szerezni s a kenyérellátást is rendezni. *De kilenc napba tellett, míg idejutottak, ismételjük, nem a Joint és nem a hitközségi vezetők hibájából, akik, amikor az értesítést megkapták, azonnal megtették mindent, küldtek teherautókkal annivalót, gyógyszereket, mindazt, amit tőlük kértek. Arról már nem lehetett, hogy a transzport-*

ban egyetlen zöldrekesztés nővér sem volt s hiába voltak orvosai, ha kötszerekkel és gyógyszerekkel nem rendelkeztek kellő mennyiségben. Most, hogy a transzport szerencsésen elment, meg kell állapítsuk, hogy ennek még egyszer megismétlődnie nem szabad! És nincs is szükség a megismétlődésre. *Hegyeshalom határállomás, aminél meggyőződünk, forgalma máris igen nagy, állítson tehát föl a Joint állandó kirendeltséget, amely rendelkezésre álljon minden zsidó átutazónak.* Egészen bizonyos, hogy a jövőben egyre több és több zsidó fog átutazni Hegyeshalmon, mindenképpen csak hasznos lehet a Joint-kirendeltség. Ha ilyen kirendeltség működik, amelynek vezetője megfelelő érintkezést tud fenntartani a hivatalos tényezőkkal, akkor, véleményünk szerint nem történhetett volna meg az sem, ami most megtörtént. Az ezer embernek nem volt-ennivalója, tehát megrohanták a nyilván kis Hegyeshalomnak nyilván még kisebb piacát. Ennek ellenére sem lett volna szabad kibölköztetni, hogy „*deportáltaknak 10 óra előtti vásárolniok, 10 óra után vásárolhatnak, de akkor már kérhetnek tőlük, amit akarnak, számukra nincsenek maximális árak!*”

Az *Uj Élet* nem akar rekriminálni, annál is inkább, mert hiszen a transzportot nem a magyarországi zsidóság hivatalos vezetői szervezték és vezették, de éppen, mert úgy érzik, hogy a zsidó tömegek érdekeit és érdekeit kell tolmácsolnia, követeléseként felállítja: létesítsenek állandó kirendeltséget Hegyeshalmon és ha bárki is tudomást szerez arról, hogy ilyen szerelvények áthaladnak Budapesten, vagy bárhol az országban, értesítsék a hivatalos zsidó szerveket, amelyeknek így módjukban lesz majd kellő időben és kellő módon segíteni. *Stöckler Lajos* elnök indítványunkat teljes mértékben helyeselte, biztosságunk abban, hogy a Joint elnöke is helyesli, elfogadja és nyomban meg is valósítja.

Ennyi az, amit a hegyeshalmi transzportról, melyről már annyit beszéltek Budapesten, el kellett mondanunk.

DÉNES BÉLA

550/1946.

KÓSER MARGARIN ZSIRJEGYRE

Értesítjük a t. Hiveteket, hogy a közellátási minisztérium Hivcink részére (hechserral ellátott „Omega” „kóser margarint” utalt ki a Hutter és Lever Rt. gyár útján a mindenkor érvényes zsidószelvény leadása ellenében. Az augusztus havi szelvényeket f. hó 31-ig kell alant felsorolt kereskedőknél leadni, melyre szelvényenként folyó hónapban 30 dgr. kóser margarin kapható hatóságilag megállapított áron.

Felhívjuk a t. Hivcink figyelmét, hogy a jövőben is a mindenkor hatóságilag megállapított, kiutalásra kerülő zsidószelvények megfelelő súlyu kóser margarin kerül kiosztásra a hatósági közleményekben felütemelt időben a zsidószelvényekkel kapcsolatos azonos feltételek mellett.

II., Kapás-u. 31, Schwarz Pál
V., Szeget-u. 17, Krausz Vilmos
V., Visegrádi-u. 26, Salzer Sándor

VI., Vörösmarty-u. 26, Muncsik Izidor

VI., Kazáca-u. 46, Teller Ignác

VII., Akácfa-u. 56, Amosel Simon

VII., Dob-u. 19, Papper Sándor

VII., Dob-u. 20, Klein Izák (Fenáhel téle)

VII., Dob-u. 35, Oberlender (Baromáczfel)

VII., Garay-tér 17, Mandel Elide

VII., Kazinczy-u. 32, Berkovics K.

VII., Kazinczy-u. 35, Fesztinger H.

VII., Kazinczy-u. 38, Muncsik Gy.

VII., Klauzál-tér 3, Friedmann S.

VII., Wesselényi-u. 23, Büchler Adornó

VII., Péterfy S.-u. 37, Klein A.

VIII., Karácsony S.-u. 1, Engländer Jenőné

VIII., Népszínház-u. 45, Jungreiss Gy.

IX., Mátyás-u. 5, Nohn Salamonné

XI., Móricz Zs.-körtér 7, Molnár E.

XIV., Thököly-ut 102, Guth József

Rákospalota, Főu. 20, Gondó Béa

Ujpest, Árpád-ut 72, Friedmann H.

A Budapesti Aut. Orth. Izr. Hitközség Előjárósága

U. i. A hiányzó kerületekben és Pestkörnyéken újabb kijelölések folyamában vannak.

Orth. háztartáshoz, sültéhez, húshoz és

megbízható nőt keresek

Kedvező háztartású háztartás

XII. Cádus-u. 9, Schiller, T. 101-010

Akik nem tértek vissza...*

A magyar rabbikar veszteségei

Reszkető lélekkel gondolunk a legszomorúbb seregszemlére, amely 100-nál több rabbifarsunkat vonultatja fel könnyező szemek előtt. Hőfelér feji agastyánok, elismert bölcsök, évtizedek óta működő tudósok — és fiatal, csillogó tekintetű, lelkesedéssel teli, szent hivatásuk teljesítésére felkészült rabbik. Nem egy közülük atyamesterünk, akit tisztelünk és, aki példaképünk volt; a legtöbb: jóbarátunk, akivel együtt indultunk, tanultunk, küzdöttünk, együtt készültünk az élet hittel és reménnyel teli jövődjére. Amikor neveiket leírjuk, feltűnik előttünk fénylő alakjuk, szemünkbe tekint szemük, felragyog a homályból arcuk. Nagytalálkozás ez: nem bucsúra, hanem viszontlátásra, megrázó emlékezésre...

Egy ország zsidóságát, ezeket és ezeket vezettek és tanították ők, azok az ezrek és ezrek velük együtt mentek el, s velük együtt nem tértek vissza. Elhallgatott az ő ajkukon az Ige, mély csend lett templomaikban: nem volt, aki hallgassa az igehirdetőt, nem maradt aki imádkozzon. Lehanyatlott a kéz, amelylyel áldottak és leomlottak a fejek is, amelyek fölé áldásra emelték kezüket. Lerombolt templomok, szőlőpét Török, kioltott örökmécsék, meggyalázott és kifosztott szentélyek, elpusztult néma iskolák, szétszort fiatalok, néhány visszavászorogó, meggyőzött lelkű ifjú — ez maradt közösségeikből.

...Együtt mentek el ők hitveikkel az ismeretlen útra, egymás mellett gyötődtek, szenvedtek a zsúfolt fekete vonatokon. Többen fehér halottas köntösben szálltak a vagonba és felkészültek a végső útra, de hitüknek izzása nem lohadt sem Auschwitzban, sem Dachauban, sem Mauthausenben; Borban és a voronyezsi tölben, elszántan, hűséggel megtartották hivatásukat. Mártírkronikába jegyezzük majd buzgó helytállásukat, amellyel a gázkantrák árnyékában is istentiszteletről gyűjtötték hivatásukat, istenhitben erősítették az elesetteket, imádságra buzdították a csüggedteket. A haláltáborokban vállalták a megálázást, a megkínzást, de teljesítették szent hivatásukat, amelyre lelkük fogadalmával elkötelezték magukat. Van közöttük,

* Az Országos Rabbiegyesület kérésére közöltük ezt a cikket.

akinek életét gyilkos golyó akkor oltotta ki, amikor hőöket kísért utolsó útjukra; van olyan, aki súlyos betegek szenvedésének enyhítése közben kapott halálhozó kórt; van, aki munkaszolgálatos ifjak között sárga karszalagos lábori lelkészként hősi halált halt; van, akit megvadult nyilas pribécek az ellenállás küzdelméből hurcoltak el az öldöklés éjszakájába; van, akit gyilkos haligánok a háború tomboló tűzviharába hajítottak, hogy bombatámadás áldozata legyen. Nem egy közülük akkor lért az örökkévalóságba, amikor már a szenvedés és kínok hosszú sorozata után, közel volt és el is érkezett a felszabadulás várva-várt pillanata.

...Soha megrázóbb névsort nem irtunk le és nem is olvastunk. Reng a szív, reszket a kéz, amikor ezeket a sorokat rójuk, de mégsem akarunk a gyásznak hangján szólni, nem tudjuk, nem akarjuk elhinni, hogy közülük egy sem fog már többé visszaléni soha. A visszavárás hitével és a viszontlátás reményében emlékezzünk róluk, gondoljunk rájuk:

Adler Ignác, Gyula, Adler Vilmos, Hatvan, Bakonyi József, Munkács, Balázs György, Ujpest, Bánde Zoltán, Kispeszt, Bender Adolf, Zalalövő, Bernstein Béla, Nyiregyháza, Birnfeld Sámuel, Budapest, Boros István, Székesfehérvár, Braver László, Balatonboglár, Breuer Soma, Nagykáta, Büchler Gyula, Hódmezővásárhely, Büchler Sándor, Keszthely, Davidovics Mihály, Sepsiszentgyörgy, Deckner Gábor, Budapest, Deutsch Gábor,

Devecser, Donáth György, Ujpest, Eckstein Márk, Kassa, Ehrenfeld Sándor, Zenta, Eisenberger Géza, Gödöllő, Ellenbogen Ignác, Sümeg, Enten Mánó, Kassa, Farkas József, Budapest, Felgl L. H., Gyöngyös, Fleisch Ármán, Mohács, Frenkel Ernő, Bicske, Fried Dezső, Kolozsvár, Friedmann Dénes, Ujpest, Friedmann Híli, Dombóvár, Friedmann József, Szalmárcsém, Goldberger Izidor, Tata, Gross Dávid, Nagykőrös, Grün Albert, Ercsi, Grünwald Illés, Csáktornya, Günczler Péter, Pestszentlőrinc, Hellpern László, Barca, Halpert Salamon, Tapolca, Herczeg Sándor, Szalmárcsém, Herskovits Mózes, Somogyvár, Hirschler Árpád, Szombathely, Hirschler Pál, Székesfehérvár, Hirtenstein Adolf, Zalaszántó, Jastab Jenő, Gyöngyös, Junger Mózes, Zalaegerszeg, Kalmár György, Csongrád, Kandel Sámuel, Budapest, Kecskeméti Ármán, Makó, Klein József, Baja, Kohn Zoltán, Budapest, Krausz Ignác, Körmen, Krémer Mária, Péca, Kun Lajos, Veszprém, László István, Budapest, Linkas Izák, Kőszeg, Löw Jeromos, Bátaszék, Löwy Adolf, Marcali, Löwy Ferenc, Marosvásárhely, Molnár Ernő, Budapest, Molnár István, Pestszenterzsébet, Náthán Nándor, Léva, Péter Miklós, Mátyásföld, Pfeiffer Izák, Monor, Polák Miksa, Sopron, Reich Béla, Jászberény, Reichmann György, Obuda, Reschofsky Artur, Losonc, Rosenthal László, Tata, Rosenzweig Rezső, Békés, Róth Emil, Győr, Róth Sámuel, Satoraljaiújhely, Rubinstein Mátyás, Szekszárd, Schulz Fülöp, Mezőtúr, Schwarz Jakab, Budapest, Schwarz Lajos, Bonyhád, Schwebel Mór, Kalocsa, Sebestyén József, Budapest, Silberfeld Jakab, Békéscsaba, Singer Fülöp, Ipolyság, Spiegel Ármán, Esztergom, Stark László, Munkács, Szegál Hugó, Budapest, Székely István, Budapest, Takács Pál, Budapest, Teszler Hermann, Marosvásárhely, Vajda István, Nagyvárad, Vidor Pál, Budapest, Vogel Hermann, Ujkécske, Vogel Mayer, Budapest, Waldman Ernő, Komárom, Welaberg József, Budapest, Wassermann Jenő, Ujpest, Wax Aladár, Nyiregyháza, Weisz Lajos, Mór, Winkler Ernő, Nagykanizsa, Wolf József, Budapest.

Azoknak a vissza nem tért rabbiknak nevei ezek, akik velünk az Országos Rabbiegyesületben tömörültek. Itt megemlékezünk azokról a rabbitestvéreinkről is, akik az orthodox hitközségek élén állottak és emlékezzünk a fiatal rabbijelöttekre, akik hősi lélekkel elmentek zsidó testvéreinkért hivatást teljesíteni és többé nem tértek vissza.

Kegyelettel emlékezzünk meg

Pesti Izraelita Hitközség

4524/1946.

Templomülések kiadása

A Pesti Izraelita Hitközség Elöljárósága közli, hogy az ídel főjanepekre

a Dohány- és Rumbach Sebestyén-utcai templomok magántulésének helypójegyét szeptember 8, 9 és 10-én adja ki VII., Sip-utca 12. sz., II. em. 33 alatt.

Nyomatékosan felkérjük az örökülés-tulajdonosokat, hogy jegyciket szeptember 10-én délután 13 óráig okvetlen vegyék át, mert azon túl azokat — más jelentkezőknek hérbé adjuk.

A Dohány-, Rumbach Sebestyén-, Páva-, Csáky-, Bethlen-, Dózsa György-ut, Nagyfuvaros-utcai hitközségi templomok, valamint a Fürst Sándor-utcai (Hollán-u.) pótima-ház üléscinek kiadása a korábbi évek igazolt bérlői részére ez év

szeptember 8-tól 13-ig lesz.

A jegykiadás naponta 8 óráig tart és pedig a Dohány-, Rumbach Sebestyén-utcai templomok üléscinek jegyei VII., Sip-utca 12, II. 33. sz. alatt, míg a többi templomoké a helyszínen kerülnek kiadásra (Fürst Sándor-utcai a Csáky-utcaiban).

A szabad jegykiadás szeptember 15-én, vasárnap kezdődik.

Minden örökülés-tulajdonos vagy bérlő hozzátartozója a már kiváltott üléshez jegyének felmutatása ellenében szeptember 12-től kezdve egy-egy pótjegyet válthat.

Pótjeggyel csakis a padban, kizárólag azon az imaszéken lehet tartózkodni, amelyre a jegy szól, mert a pad-sorok között vagy a falak mellett állani tilos.

Figyelmeztetjük még t. Hittestvéreinket arra is, hogy az ülések béreltidijai a mai viszonyoknak megfelelően vannak megállapítva, ennél fogva senkinek semmi körülmények között kedvezmény nem adható.

Budapest, 1946 augusztus havában,
5706 Elul havában.

A Pesti Izraelita Hitközség
Elöljárósága.

TÓTH LAJOS

vegytisztítást és kelme-festést
állandóan vállal. Garantált száraz tisztítást
József nádor-tér 9

itt azokról a rabbikról, akik a német uralom alatt vagy közvetlen utána hunyták le szemük s akiknek halálát a sok megpróbáltatás idézte elő vagy siettetta!

Dékány Géza, Budapest, Engelsmann Izidor, Budapest, Groszmann Zsigmond, Budapest, Havas Manó, Budapest, Herskovits László, Budapest, Heves Kornél, Szolnok, Klein Ábrahám, Budapest, Lelpniker Márk, Budapest, Löw Immanuel, Szeged, Scheiber Lajos, Budapest, Walenstein Zoltán, Pécs.

Gondoskodni akarunk arról, hogy mindazoknak emléke, akik az örökkévalóság világába távoztak, méltó módon megörökíttessék. Nem egy közülük a Szentföld felé sóvárgott: hitünk azt tanítja, hogy vágyódó lelkiük hazatért s a Szentföld vájai felé egyesült az örökkévalósággal. Ha utatlan utakon hullottak is el, ha jeltelen sírokban pihennek is, ha a folyó rohanó árja sodorja is törékeny testüket, ha szétszórta a szél hamvait, ha tömegsíroknak mélye fogadta is be őket, emléküket, tanításaikat, eszméiket, életük és elmúlásuk dicsőségét örökre őrzi az emlékezel. Nevük, egyéniségük s munkásságuk eredményei örök fényvel ragyognak az egész zsidóság történelmének lapjain. Azokért, akik a mártíromság szent áldozatával Isten közelébe jutottak, imádságunk száll az Egok Urához: *legyen áldott az igazak emlékezetel...*

Dr. KATONA JÓZSEF

KERESEM FIAMAT

Erdős Bandi

20 éves muszost, ki 1944-ben Sz. Imre herceg-utí zárdában volt. Utolsó hír Győről, nov. 20-áról. Nagyon kéri édesanyja, jelenkezzen az a bajtársa, aki tud arról, hogy Fertőrákosról hová, melyik kórházba vitték. Erdős Hugóné, Wesselényi-u. 38. IV./13.

BÁCSIK és NÉNIKI

Ki tud apukámról,

Wollner Frigyesről,

akit 1941 december 1-én deportáltak. Legutoljára Bergen-Belsenben látták 1945 febr. 26-án. Aki tud róla, legyen szives: Obiát testvérek, Drégelyplónka címre értesítést küldeni.

KERESSÜK KÉT DEPORTÁLT FIUNKAT!

Hoffman Emil

szül. 1923 Sopron.

Hoffmann Erich

szül. 1927 Sopron.

1941 júliustól Birkenauban a Kłodzingskammerba dolgoztak, 1944 október 26-án Oranienburgba vitték őket. Könyörgőve kérjük szüleik, aki bármit tud további sorukról, szívesen értesítsen. Minden költséget megtérítünk. HOFFMANN DAVID, Budapest, VI., Paulay Ede-utca 67.

A fasizmus üldözötteit védő jogszabályok

A Joint kiadásában fenti címmel terjedelmes összefoglaló munka jelent meg, amely a címében megjelölt tartalommal bíró s 1945 és 1946 években megjelent jogszabályokat foglalja össze.

A bevezetésben a szerzők pregnánsan fejezik ki a mű célját: „a deportálásból, hadifogságból, az auschwitzi, dachau táborokból hazatért, a hadtáborból csupán az imént megmenekült szerencsétlen itt áll előttünk, kifosztva, család és egzisztencia nélkül, sem lakása, sem műhelye, földjét — ha volt — elvették, állása nincsen. Első kérdése: mihez kezdjen, mihez fogjon, hogy induljon el, mit tegyen ahhoz, hogy nyomoruságos helyzetén segítsen, hogy elrabolt holmiját visszakapja, lakásába visszaköltözhessen, iparát, üzlethelyiségét, földcsékjét, állását visszaszerezje? Van-e erre egyáltalán lehetősége és ha igen, miképp és hogyan lásson hozzá?”

A fenti címmel megjelent munka, amelyet dr. Déri Endre rendőrőrnagy, dr. Elbert Endre szföv. népjóléti főtitisz, valamint dr. Friedmann Endre és dr. Vági József ügyvédek irtak s amelyet előszóval dr. Ries István igazságügyminiszter látott el, ezekre a kérdésekre ad választ, fennforgó lehetőségek korlátai között. Mindazt, amit az erre vonatkozó rendeletek megengednek és előírnak, ez a könyv lelkiismeretesen és ügyes csoportosításban tárja az olvasó elé. Különösen kiemelendő a könyv használhatóságát nagyban előmozdító rendszer, amely a terjedelmes anyagot könnyen áttekinthetővé és kezelhetővé teszi: az általános megjegyzéseken felül

külön csoportban ismertetik a szerzők a személyi és családjogi természetű — a vagyoni jóvátételre vonatkozó —, a közjogi és közgazdasági jellegű, végül a szociális gondolkodást tárgyoló jogszabályokat úgy, hogy ha bármi természetű problémára keressük a vonatkozó jogszabályokat, pillanatok alatt megtalálhatjuk. Ezért mindenki, úgy az a szerencsétlen laikus, aki az igazát keresi, mint pedig az ügyvéd és a közgazdasági szakember is könnyen megtalálhatja mindazokat a jogszabályokat, amelyek konkrét ügyére vonatkoznak és így utbaigazítást talál feltett kérdéseire.

Az már aztán nem a szerzőknek a hibája, hogy a legtöbb esetben ez a szerencsétlen zsidó, aki — mint azt a bevezetésben szépen mondják — a halál torkából csak az imént menekült meg és itt áll kifosztva, lakás, műhely, föld nélkül, arra a kérdésre, hogy miképpen juthatna abba a helyzetbe, hogy elrabolt holmiját visszakapja, lakásába visszaköltözhessen, földcsékjét visszaszerezje stb., arra válasza kénytelen jutni: hogy erre alig van kilátása, mert a fennálló rendeletek bizony mindezekre csak oly csekély lehetőséget biztosítanak, amely ugyyszólván a semmivel egyenlő. Hány száz és ezer hiltestvérünk van abban a helyzetben, hogy lakását és elrabolt holmijait, földjét, stb. nem tudta visszaszerezni, hányan vannak olyanok, akik amikor ezek visszaszerzésére törekednek, a legtöbb helyen az őt állítólag „védelmező” jogszabályok tiltó falába ütköznek? Szinte csak kivétel az, ha valaki lakását, földjét, elrabolt

ingóságait vissza tudja szerezni! Sajnos, azok a rendeletek, amelyek védelmezni hivatottak, rendszerint olyan megszorításokat tartalmaznak még a régi reakciós időkben alkotott jogszabályokkal szemben is, amelyek esetleg módot nyújtottak volna neki jogai érvényesítésére, amelyek azonban a „védő” jogszabályok folytán részére tilalmasak.

Ismételjük azonban, hogy minderről a szerzők nem tehetnek. Nem az ő hibájuk, hogy a jogszabályok olyanok, amilyenek. Az ő hivatásuk az volt, hogy ezeket a jogszabályokat világos csoportosításban és részletezésben a laikus közönség és a gyakorlati jogászok számára csoportosítsák és ismertessék. Ezt a feladatukat brilliánsan oldották meg és állíthatjuk, hogy ez a könyvtényleg nélkülözhetetlen eszközzé fog válni mindazok kezében, akiket a fasizmus üldözött és megpróbáltatja igazukat keresni.

Őszinte szívvel csatlakozunk a szerzők ama reményéhez, vajha minél előbb, minél több újabb eszközt adna kormányzatunk a fasizmus üldözöttei sebeinek gyógyításához és hogy ennek folytán minél előbb megjelentethető lesz a könyvnek tetemesen módosított és bővített újabb kiadása.

dr. K. I.

KI TUD RÓLA? Keresem férjemet

Hollós Jenőt,

szül. 1883. 1944 júl. elején vagonroziták be Békásmegyeren, 1944 szeptemberben Auschwitzból elvitték valami gyárba, Leányomat

Hollós Valériát,

akit 1944 okt. 23-án a Kisok-pályáról vettek el, nov. végén állítólag Jüttling Langen-Bilsau-ban, Auschwitz közelében, Kérve kérem, aki tud rólok valamit, értesítsen. Hollós Jenőné, IX., Ipar-utca 9.

Ki tud róla?

Keresem férjemet,

Pollák Izsákot

szül. 1885. 1941 október 20-án a nyilasok Dob-u. 4 alól elhurcolták. 17. században volt november 14-én Dorogon, később Hegyeshalmón át állítólag Félixdorfban volt. Bármilyen hírt kér: Pollák Jenő, Sip-utca 16-18.

KERESSEM FÉRJEMET

Fekete Mihályt,

FIAMAT

Fekete Sándort,

17 éves és

Zsigmondot

15 éves,

Auschwitzba lettek deportálva, a felszabadulás előtt Buchenwadbán látták. Kérem, aki közelebbit tud rólok, értesítse Fekete Mihályt, Keeskemét, Zimai László-u. 4. alatt.

Értesítés orvosoknak!

Pontos orvosi címtár hiányában ezúton értesítjük a m. f. Orvosi Kart, különösen a gyermekorvosokat, hogy egy esetleges nyári csecsemő bélhurut-járvány leküzdésére elegendő gyógytápszerrel rendelkezünk és alant felsorolt készítményeinket békébeli minőségben, korlátlan mennyiségben szállíthatjuk.

CALCORISAN calciumtej készítésére — CAPHOSEIN tejfehérje — DEXMALTAN dextrinmaltoz-csecsemőtápcukor — RIZOMALTAN riznyákos csecsemőtápcukor — MALTIRON iróppótló gyógytápszer — ORIZA szárított riznyák, tejhigító nyákdalok készítésére — ZAMAKO általános gyermekitápszer, továbbá ZABPEHELY, ZABLISZT és HARMATKÁSA.

Ismeretlőt kívánatra készséggel küldünk.

KÉSZÍTMÉNYEINK MINDEN GYÓGYSZERTÁRBAN KAPHATÓK

KROMPECHER TÁPSZERGYÁR BUDAPEST, V., Nádor-u. 15

„Most Isten színe előtt bocsánatot kérünk a magyar zsidóságtól!”

Az Országos Református Szabad Tanács határozata

Legutóbbi számunkban már írtuk abból a határozatból, amellyel az Országos Református Szabad Tanács ügyegyházi ülésén szembeszállt az antiszemitizmussal. Most a „Magyar Értelme” protestáns hírlapjában újabb nyomás működik arra, hogy a határozatot teljes szövegében ismerjük.

Az Országos Református Szabad Tanács mindenekelőtt Isten iránti hálával emlékezett meg a református egyház Zsinati Tanácsának a kérdésben március 6-án tavaszán tett nyilatkozatáról. A továbbiakban a Szabad Tanács megvallja, hogy a zsidókérdést Krisztus-kérdésnek tekintik és ebből következőleg az egész magyar népet az egyháznak kell meg-

győznie arról, hogy az antiszemitizmus és minden egyéb faj, világnézeti, vagy ekleziológiai gyűlölködésen alapuló magatartás és mozzanati összecsúszhatatlan a kereszténység és Isten törvényeihez. Ezért az országos egyházi munkásokhoz azt a kérést intézik, legyenek meg minden az antiszemitizmusnak az Evangélium erővel való leküzdésére. A részek nehezedő felelősség terhe alatt — folytatja a határozat — és a zsidósággal szemben kötelelt mulasztások és hiányok miatt is népiünkkel együtt bűnhődve és sírva az azt a szörnyű fájdalmat, amit az életben maradt zsidóság szeretett embereinek elhurcolásánál.

lása és borzalmas klirása miatt hordoz, megkésve jár, de most Isten színe előtt bocsánatot kérünk a magyar zsidóságtól. Ugyanakkor szeretettel kérjük viszont a magyar zsidóságot arra, hogy a saját legbelsőbb vezetőinek részéről elhangzott intelmeket megismerve, a maguk részéről is lépésként előljárva, tegyenek meg mindent az új antiszemitizmus ellen a hazánk megvédésének érdekében, hogy a kölcsönös bűnös és gyűlölködés cselekedeteit helyett „elutó” válják a kölcsönös megbecsülés és együttélés.

A szavazásnál — és ez külön érdekesség — a javaslat mellett szívesen állottak fel, ellene tiltakoztak.

akiknek tulajdonképpen adniuk kellene.

Olyan emberek igyekeznek aprópénzre váltani az elmúlt idők szenvedéseit, akiknek a zsidó sorsközösségbe másként kellene bekapcsolódnok, mint adományra várással. Ezek arra az álláspontra helyezkednek, hogy nekik „jár” mindaz a segély, amely valóban csak a ráutaltaknak illetéki. S még csak nem is érzik ennek az erkölcsellenességét.

Mottójuk: „Amerika uggyis küld, hát nekem is jár.”

A beavatottak szerint viszont „Amerika” egyáltalán nem küld olyan bőven és olyan értelemben, hogy azoknak is jussan, akik a tengerentúli zsidók adományára nincsenek föltétlenül ráutalva. A forint lecsökkentette a dollár fantasztikus túllértékeltetését és a Joint segélyezési lehetősége egészen szűk keretek közé szorult. Ebbe a szűk keretbe még azok is nehezen illeszthetők be, akik valójában ráutaltak.

Az Országos Zsidó Segítő Bizottság hasztalan igyekszik nyomozóival megakadályozni a jogosulatlanok machinációját. Ezek az erkölcsi gátlás nélküli emberek gondoskodnak arról, hogy a házmestertől kezdve a főnökökig mindenki „megfelelő” információt adjon róla.

Ez a „megfelelő” információ teszi lehetővé, hogy önzó kereskedők, munkaképes férfiak és nők, iparosok, jóállású tisztviselők, mindenféle vállalkozók, háztulajdonosok és vagyonokkal rendelkezők az igazi nélkülözelenek rovására vegyék igénybe az Amerikából egyre gyerebben érkező segítséget.

Az O. Z. S. B. komoly apparátussal védekezik a nyomorúak ilyen kihastalásai ellen, de hasztalan minden jószándékú törekvés, az úszóvessző rönkjével megfogva és állóhelytelen jégre kell ütköznie.

Egyhöz szólva „furem” az a kijátszás, az az önzó, amely „kéz kezet mos” alapján folyik.

Bizonyos, hogy sokan nincsenek is tisztában annak jelentőségével, amikor jómódu szomszédjaikat, ismerőseiket rossz anyagi körülmények között élőknek tüntetik fel az O. Z. S. B. nyomozói előtt. Nem gondolnak arra, hogy ez a „kis szíveség” a nyomorogót vonja el a segítségtől és csupán az a legelőtér, „mért ne legyem, nem az én pénzem, van Amerikának elég”.

Az igaz, hogy nem az ő pénzük, de igaz az is, hogy az a szegények pénze, amit senkinek sincs jogában elvenni.

A magyar zsidóságunk első sorban erkölcsi okokból azonnal véget kell vetnie annak a szegénytelen állapotnak, amelyet gyökeresen meg kell szüntetni.

Jómóduak erkölcstelen koldulása a Jointnál

Meg kell akadályozni, hogy a szegények rovására könyöradományokat kapjanak

Szlv: Betliden-ler 2. Az Országos Zsidó Segítő Bizottság épülete.
Idő: Reggel nyolc óra.
Szereplők: Férfiak és nők.

„Férfiak és nők” alatt ezáltal zsirovágó tömeget értek. Elkínzított, vagy haragos arcok, résnült, vagy dühös tekintetek, kőb tenyerek, vagy öklöb szarított kezek, sovány, vagy felt testek, jól vagy rosszul öltözöttek tömege kavargó, tolong.

Valamennyi segítséget kér, vagy kőrcel.

Pénzt, gyógyszer, élelmiszert, ruhát, szomatériumi gyógykezelést, házassági segélyt, bölcsőt, mindent, amit lehet és mindent, amit nem lehet.

Megpróbálunk a tömegből néhány emberrel beszélgetni. Nehezen megy. Idegesek, nem válaszolnak... Taszítják és szidják egymást. Mindegyik elsőbbr akar jutni, mint a másik. Egyszerre lehet ajánlani őket és haragudni rájuk. Szerencsétlenek.

Végre sikerül az első tolokodó asszonnyal az óba elegyednünk. Csinos nő, áttetsző csokkabát van rajta, fülen otromba dísz fityeg, ujján K. L. monogramos vastag aranygyűrű. Szeretném tudni, mit akar itt. Megtudom.

— Képzeld el — méltatlankodik — beszélték a segélyemet, mert nem vagyok 66 éves. Ezért a pár rongyos fo-

rintórt még öregedem is meg nekik. Nekem is úgy jár, mint a többinek. Az amerikaiok nekem is küldik, nem hagyom, hogy ellopják. Nincs igazam?

Egy öreg német fogunk fel hirtelen, hogy el ne tapossák. Megkérdezzük, mi a baja? Hatvannégy éves, beteg, kórházba szeretne jutni. Egyedül él, családja elpusztult, arca tele van ráncokkal, akár az élete.

Már hét órakor idejött, Isten tudja, mikor kerül sorra.

Igen, az erősebbek jobban bírják a tolokodást. Hiába osztják a sorsszámokat a tömegben nem lehet rendet fenntartani.

Egy igen jól öltözött férfi ágál. Ruhája elsőrendű, selyeminget visel.

Kiderül, hogy a Katinov-utcaiban beszélték az ő és felesége érkezését. Most itt akarja reklamálni.

— Szüksége van erre? — kérdezzük.

— Persze, hogy szükségem van. A feleségem egész nap együtt van velem az útleben és nem mehet haza főm a bejárónő részére.

— S maguk hol vannak?

— Az anyósomnál.

Legszorosabb, hogy szívesen méltatlankodik, amikor a színelét paraszolja.

Kopotrúháj

rom hetes, ványadt csecsemőjét szorítja magához.

Szülési segélyét szeretné megkapni.

Férje munkaszolgálatos volt, többször kapott.

Szegénység és a nyomor szomorúsága árad az asszonyból.

— Azok kapnak, akik nincsenek ráutalva — kiabálja egy öreg bácsi. — A háziurunk feleségét uyaralni küldték, nekem pedig a fogamat nincs pénzüm megcsináltatni.

— A mi fűszeresünk is kapja a segélyét — aipítja egy asszony. — úgy kell az neki, mint nekem a hideglelés.

Csupa méltatlankodás, csupa elégedetlenség, csupa vádaskodás.

Figyelmesebben nézzük a tömeget és mitagadás, meg kell állapítanunk, hogy a segélyekért tolokodók nagyrésze jól öltözött férfi és nő.

Valami itten nincs rendben.

S éppen ezért meg kell írnuak, hogy mi a való helyzet.

Az igazság az, hogy a Joint támogatását nemcsak azok kérik, sőt követelik, akiknek erre szükségük van, hanem azok is,

A zsidóság egyházi és világi vezetőinek fel kell ébresztenünk az emberibb öntudatot. Eljött az ideje annak, hogy a nagy tragédia apró haszonlesői becsületesebben gondolkodjanak. S nemcsak a zsidó közéleti vezetőknek, hanem minden egyes zsidónak kötelessége ezen a téren a tisztesség jegyében munkát kifejtetni. Azokat, akik önmaguktól nem mondanak le, arról, hogy a szegényektől ne orozzák el a betevő falatot, a gyógyulást adó gyógyszert, a rongyosaktól a ruhát és mindazt, amivel csak a szegény zsidót lehet támogatni, kényszerítsék jobb belátásra.

Ezen a téren nyugodt lelkiismerettel mondhatja mindenki, aki a jómóduak jogtalanságát megakadályozza, hogy hasznosan hozzájárult a szegények megsegítéséhez. Mindenki, aki ebben az erkölcsei alapján nyugvó munkában az O. Zs. S. B. segítségére siet, akár szóban, akár írásban, határozottan érzelheti, hogy a szegényekkel szemben kötelességet teljesített!

Az ünnepeinken kívül nyomorgó zsidók, fejletlen gyerekek, tehetetlen öregek, munkaképtelen betegek szenvedésén enyhít az, aki megakadályozza, hogy a jómóduak segélyben részesüljenek.

S ha van zsidó morál, — s büszkén mondhatjuk, hogy van, — nem lehet, hogy ezután egyetlen jómódu ember is elvegye a szegény jussát.

Egy megdöbbentő gyermekkori emlék vetődik fel bennünk, amikor e sorokat írjuk.

Egy vak koldus ült az utca sarkán, pléhtányéron gyűjtögette a könyöradományokat. Egyik ember érzéketlenül ment el mellette, a másiknak megnyílt a szíve és a pénz tárcája. S jött egy harmadik.

Ez ellopta a koldustól a tányérján összegyűjtött alamizsnát.

Ugy-e, nem fog ilyen akadni a magyar zsidók között? Ha igen, a kezére kell ütni.

Pályázat.

A debreceni statusquo-ante Izraelita anyabiztonság a bekövetkező nagyünnepekre alkalmazni óhajt egy kellemes hangú és az előimádkozásban kelendő gyakorlattal bíró

kántort (Bal muszaf)

Amennyiben az alkalmazandó kántor a követelményeknek megfelel és a jegyzői teendők ellátására is a megfelelő képessége meg van, úgy a hitközség hajlandó éi a kántor-jegyzői teendők ellátására véglegesen alkalmazni.

Ülkötséget a pályázók közül csak is az általunk megbíveltaknak térítünk. Pályázati határidő 1946 szeptember. 1.

Az előnév

A Szekszárdi Izraelita Hitközség pályázatát hirdeti kántori állásra.

Pályázatot írásban szeptember 1-ig a Szekszárdi Izr. Hitközség címére küldendők

Orosz hadifogságban lévő zsidó munkaszolgálatosok névsora

- Weisz Mihály, Nyiregyháza, Kótay-u. 17. kb 33 éves 189/13 Gomsel-láger, apja Weisz Samu.
- Czin Márton, Nyiregyháza, cipőfelsőrészkészítő, kb. 26 éves, 189/13 Gomsel-láger.
- Lederer Gábor, Zirc, kb. 36 éves, 189/13 Gomsel-láger
- Grosz Menyhért, kb. 26 éves, Kisvárda, 189/5 Gomsel-láger
- Eilbogen Mór, kb. 40 éves, Kisvárda, 189/5 Gomsel-láger
- Weinberger Antal, kb. 28 éves, szabó, apja W. Fülöp, Máramarossziget, Timár-u. 12. 232 Marsyn-láger.
- Frelmácsis Zsigmond, kb. 26 éves, szűter, Románia, 232 Marsyn-láger.
- Lázár Egon, Budapest, kb. 25/27 éves, cukorgyári tisztviselő, 232/5 Gelsendorf-láger.
- Weinberger Todor, Budapest, Erzsébet-körut, kb. 34 éves, bádogos, Gelsendorf-láger.
- Berger Vilmos, 1921, Debrecen, keresk., Gelsendorf-láger. 232/5.
- Fried Gyula, Budapest, kb. 36 éves, (Molnár cég). textilkeresk., segéd, Gelsendorf-lg. 232/5.
- Zimmermann György, kb. 24/25 éves, kertész, apja Máci földbirtokos, 232/5 Gelsendorf Street.
- Weinberger Ödön, kb. 24 éves, mechanikus, Nagyvárad, 232/5 Gelsendorf.
- Gömböl János, kb. 35 éves, Bpest, tisztvis. (Rózsahegy-i zeneműkereskedés) 232/5 Gelsendorf.
- Adler László, kb. 35 éves, órás, nőtlen, 232 Street-láger.

Ezek a személyek Gelsendorf, Ukrajnában, orosz fogságban vannak, mindégik jó egészségben. CCCP 232 számú láger címre lehet írni. Érdeklődni lehet: LICHTENSTEIN ERNŐ, Budapest, VII., Rózsa-utca 18 alatt.

További névsor orosz fogságban lévő zsidó munkaszolgálatosokról

- Schlesinger Jenő, kb. 35 éves, bűrdíszműves, Budapest, Lendvai-u 15, üzem Nagyatádi Szabó-u. 37, Boriszow-láger 183.
- Bachrach György, kb. 23 éves, szűcs, Bpest, Wesselényi-u. 24, Boriszow-láger 183.
- Weiler László, kb. 37 éves, mészáros és ostornyélkészítő, Bp., Hernád-u és Miskolc, Boriszow-láger 183.
- Arnoldi Salamon, kb. 30 éves, Bp., Örményölgy-u. 28, Pátria ruhaháztulajdonos, szpec. goszpital, Boriszow.
- Alpern Viktor, kb. 32 éves, szűcs, Bp., Nagyatádi Szabó-u, Boriszow-láger 183.
- Schein Sándor, kb. 39 éves, Bp., Bajza-u. 40, elektr. művek tisztvis., Boriszow-láger 183.
- Solti Miklós, kb. 38 éves, Bp., Boriszow-láger 183.
- Kata Gyula, kb. 23 éves, Er-mihályfalva, Boriszow-láger 183
- Glück László, kb. 23 éves, Er-mihályfalva, v. Nagyvárad, Boriszow-láger 183.

- Preisz György, kb. 24 éves, Budapest, gáz- és vízvezeték-szerelő, ujjpesti cégnél dolgozott. 232/5 Gelsendorf.
- Klein (Kelen) László, kb. 45 éves, szinpadí író, Budapest, 232/5 Gelsendorf.
- Gutfmann, kárpitós, Debrecen, kb. 40/42 éves, Kaukázus-láger.
- Fried Gyula, Budapest, kb. 35 éves, kereskedősegéd, utolsó lakhelye Bpest, Vörösmáry-utca 63.
- Schreiber Ferenc, kb. 23 éves, gyümölcskereskedő, utolsó lakhelye Ujpest, Csokonai-utca 10.
- Grünfeld Dezső, kb. 37 éves, borkereskedő, utolsó lakhelye Dobozi-utca 27.
- Schillmann Rezső, kb. 24 éves, kefékötő, utolsó lakhelye Bpest, Király-utca 21.
- Goldmann Artur, 24 éves, apja Goldmann Samuel, Csokmaomány, táncos, Jakabovics Mór, kb. 35 éves, édesapja Jakab, Nagybercelgálya, malomtulajdonos.
- Weiszner Ignác, kb. 24 éves, utolsó lakhelye Bpest, Dob-u. 21, Rubin Mariskánál.
- Feldmar Rudolf, 25/26 éves, apja Izidor, szabó, Magyaróvár, Kápolna-tér 13.
- Józsefvics Elek, 40 éves, Miskolc, volt technikus a Diósgyőri vasgyárban.
- Fleischer Andor, kb. 25 éves, utolsó lakhelye Bpest, Thököly-ut 117. Mészáros Dezsőnél.
- Klein László, kb. 20 éves, tanuló, (vidéki).

- Benedek Zoltán, kb. 23 éves, Kolozsvár, Boriszow-láger 183.
- Dávidovics Lépöl, kb. 30 éves, Máramarossziget, Boriszow-láger 183.
- Teszler Eduárd, kb. 22 éves, orvosstanhálg. ? Kolozsvár, Boriszow-láger 183
- Lang Imre, Túrja, Zala m., kb. 37 éves, hentes-mészáros, Minszk-láger 168—15.
- Leichter László, Tiszadada, kb. 35 éves, ker. segéd, Minszk-láger 168—15.
- Blau Imre, kb. 42 éves, Biharkeresztes, tollker., Minszk-láger 168—15
- Maus..., lakatos, kb. 42 éves, S.-aljaiuh., Minszk-lg. 168—15.
- Krausz Sándor, Nyiregyháza, kb. 27 éves, nyersbőrkereskedő, Minszk-láger 168—15.
- Hirsch József, Dás, Kovács S.-u. 33, kb. 32 éves, fűszer- és gyarmatáranyagkereskedősegéd, Orsa kórház 4660.
- Horovitz Jenő, Ujfehértó, kb. 28 éves, bádogos, Minszk 168 főláger.

- Scheisinger Béla, kb. 32 éves, Bpest, műszerész, Minszk 168 főláger.
- Friedmann Benő, Pápa, kb. 30 éves, 1944 őszén és Measberger László, Bp., kb. 30 éves, 1944 júl. végén orosz fogságban voltak, címük nincs meg
- Dr. Günsberger Ferenc, Ká-puvár, kb. 25 éves, rabbijelölt, Minszk-láger 168—15.
- Drukker József 1914, Onga, Miskolc keresk. segéd, Minszk-láger 168—16.
- Horovitz... Sátorajjauh., kb. 23 éves, sofőr, Minszk-láger 168—15.
- Becz... Bp., Rózsa-u 95, kb. 25 éves, Orsa kórház, 4660 pékség.
- Katz Ignác, Kölcse, Szalmán m., kb. 30 éves, Orsa kórház, 4660 pékség.
- Gutfmann László, Bp., IX., Üllői-ut 91/A, Orsa, kórház, 4660 pékség.
- Schwarcz Tóti, Bp., VII., Baracsay-u. 3, kb. 30 éves, zenész, Orsa, 271—9, miaszókombinát.
- Dentelbaum Géza, Nagyté, ténny, Fő-u. 63, kb. 51 éves, Orsa, 271—9, miaszókombinát.
- Grünfeld Nőf Mezőkovácsh., kb. 40 éves, Orsa kórház, 4660 pékség. Kéri hogy értesítsék az izr. hitközséget Mezőkovácsházán vagy Kunágótán v. Grünwald Hermann, Makó, Deák Ferenc-u. 23.
- Silberstein Ernő, kb. 30 éves, Temesvár, Boriszow-láger 183.
- Schwarcz Ignác, Hajdúháza, közben hazaérkezett Máramarosszigetre
- Krausz Sándor, kb. 28 éves, Nyiregyháza, keresk. segéd, volt 107—3 MUSZ, Minszk, B. K. 168—15.
- Östreicher József, Nyiregyháza, Selyem-u. 7, apja Adolf, Orsa, 271—9, láger.
- Steer Sándor, kárpitós, kb. 35 éves, 107—4, CCRP Moszkvai Vöröskereszt, Kirov.
- Géscsönyi Károly, kőbányász, kb. 48 éves, 159—1, Odessza.
- Berger Viló, apja debreceni, Grünbut Miklós, Gyöngyös, 252—52, Resica, láger Brianszk.

A Pesti Izraelita Hitközség Iskolájának Tanfelügyelősége pályázatát hirdeti

Wesselényi-utcai általános fiúiskolájának felső tagozatában megüresedett

mennyiségtan-fizikai, valamint Wesselényi-utcai általános leányiskolájának felső tagozatában megüresedett

mennyiségtan-fizika-és rajz

tanterv betöltésére. Pályázhatnak az általános iskolában tanításra jogosító oklevéllel rendelkező szakos tanárok.

Pályázati határidő: szeptember 6.

A pályázatok — részletes leírással — a Pesti Izr. Hitközség Iskolájának Tanfelügyelősége címére: Budapest, VII., Sip-utca 12., III. 50. küldendők.

A Magyar Cionista Szövetség helyreigazító nyilatkozata

A „Haladás“ augusztus 22-1 számában Zsolt Béla „Válasz és vita“ címmel vezércikket írt, amelyben többek között részletesen foglalkozik egy állítólagos cionista beadvánnyal, melyben a cionisták a kormánytól nemzeti kisebbségként való elismertetésüket kérik. A Magyar Cionista Szövetség felhatalmazott bennünket annak közlésére, hogy sem a Szövetség, sem egyetlen cionista szerv sem juttatott semmi ilyenféle beadványt a kormányhoz. A Szövetség kénytelen megállapítani, hogy e nagyfotosságu hír megerősítése céljából a „Haladás“ című hetilaplót senki sem fordult a Szövetséghez.

HOGY TÖRTÉNT?

XXXIV.

A protestáns egyházak ultimátuma

A nagy drámai komplexumokon belül sokszor látjuk egyének, vagy egyes közösségek drámai küzdelmeit is. Az 1944. év tragédiájának igazi hőse: a zsidó nép. De a magyar zsidóság bukását más drámai küzdelmek is kísérték. Ilyen volt elsősorban a protestáns egyházak kiállása és egyes keresztény papoknak a történelmi lapjaiban megörökítésre méltó küzdelmei (János József és társai). De nem a magyar zsidóságnak kell ennek a küzdelemnek merlegét felállítani, hiszen a magyarországi református egyház zsinati tanácsa 1946 május 9-én, — már a kellő történelmi perspektíva birtokában — ünnepelesen nyilvánkozta, hogy „melyen megalkodva megvallja bűnét, amellyel Isten fűlségét megsértette.“ „Megsértette azzal, hogy tőle vett prófétai tisztét hűségesen nem teljesítette. Elmulasztotta inteni a népet és a felsőséget, amikor mindkettő Isten törvényeivel ellenkező útra tért s nem állt ki egész bátran az ártatlanul üldözöttek mellett. Megvallja azt, hogy mint egyház sem végezte szolgálatát úgy, amint azt tőle az ő Ur és Királya elvárta volna. Nem vigyázott eléggé az igazságtétel tisztaságára; a szeretetben meglustult; a hatalmasokkal megalkudott, a világi rendelkezéseknek helyet adott az egyházban.“

Valóban, ha több erély, nagyobb bátorság és tetterő lett volna az egyházak fellépésében, a magyar néphez a faszalmustól rag nem fertőzött része a kellő helyről kapta volna meg a katalizizmból kivezető lelki útmutatást. Ebben az esetben október hó 15-én nem Szálasi puccsa győz és ma nem állnánk részvétlenül és egyedül a népek felőszéke előtt.

De a magyar nép nem állt okosan Fortuna szekerén és a

dráma 1944 júniusában a megoldódó kibontakozás helyett tragikus mederben folytatódott tovább. A protestáns egyházak május 19-iki demarsa — mint láttuk — már beszél a deportálási hírekről. Ezek mind döbbenetesebb formákban érkeztek a fővárosba, a protestáns egyházak vezetőihez is. Ezért Kassára küldtek egy lelkészt, hogy közvetlen tapasztalatokat szerezzen. A megbízott jelentést tett a vagyonokba való berakásokról és a deportálásról. Ennek tudatában a protestáns egyházak vezetői elhatározták, hogy még egy kísérletet tesznek a kormány befolyásolására, bizalmasan, a nyilvánosság mellőzésével. Ravasz László püspök memorandumot fogalmazott, amit lelkészek vittek szét az országban, a kilenc protestáns püspökhöz, akik azt valamennyien aláírták. A memorandumot 1944 június 21-én Balogh Jenő református konferencia elnök, Radvanszky Albert evangélikus egyetemes felügyelő, Kapu Béla evangélikus püspök, Muraközy Gyula és Berecsky Albert református lelkészek küldöttségileg adták át Sztójay miniszterelnöknek. A memorandum kifejezetten „miniz utolsó kísérlet“ szöveg és nem hallgatja el, hogy ha nem lesz fogantatva, az egyházak kilépnek a nyilvánosság elé.

A memorandumban

ezt olvashatjuk:

„Folyó évi május hó 19-én kelt beadványunkban még csak mint sejtelmet és lehetőséget említettük meg, hogy megkezdődhetik a magyarországi zsidóság ismeretlen helyekre való deportálása. Azóta megbizható értesülés érkezett hozzánk arról, hogy legelőször vasúti kocsikban, nap-nap után, kocsinként 70—80 különböző nemű, koru, társadalmi állású zsidó,

A Magyar Zsidók Országos Egyesülete

szeptember 1-én, vasárnap délelőtt 11 órakor (Sip-utca 12. II. em. díszterem) megkezdődik előadásainak sorozatát. Az első alkalommal

Bajomi Lázár Endre, a párisi Droit et Liberté főszerkesztője tart előadást

„Az európai zsidóság és a demokrácia“

címmel.

Tagjainkat várjuk! Vendégeket szívesen látunk!

egyházak memorandumát 3—4 évvel megelőzőleg már megjött vendültek. A magyar zsidóságnak az országgyűléshez intézett felterjesztései: „A magyar zsidóság elpusztulhat, de a mi sorsunk csak része lehet az egész nemzet szenvedésének. A mi létünk romlása szoros összefügg az egész világgal.“ Ezt írtuk. — (Mint a két evangéliumi egyház püspökei pedig felemeljük tiltakozó szavunkat az ellen, hogy egyházunk büszke tagjai azért, mert faji szempontból zsidónak minősülnek, tekintet nélkül arra, hogy milyen keresztény szellemről és erkölcsről, tevékenységről egyéni életük, bünhődjenek azért a zsidó szellemiségért, amellyel ünnepelesen szakítottak, s amelyetől magukat elzártak, nemcsak ők, hanem sok esetben már ősök. — (Ebben a mendatban újra felhangzott a zsidótörvények megélvezése; a „zsidó szellemiségről“ beszélnek, amellyel egyesek „ünnepelesen szakítottak“. Az Ur vakossággal verta meg az élelátókat; amikor a zsidókat menteni akarták, egyuttal egyet ütöttek rajtuk.) — Végül mint magyar emberek, keresztényen lekipásztorok, ismételtlen könyörgünk Nagyméltóságodnak: vessen véget a kegyetlenkedéseknek, amelyekket Nagyméltóságod is bátran elítéli: szerezzen érvényt annak a kijelentésnek, amelyet Nagyméltóságod kormányának egyik kiemelkedő tagja tett, amikor az október és kegyetlen zsidóirtás fellelése ellen tiltakozott. (Czárás Szász Lajos Nyiregyházi beszéde.) Mi Nagyméltóságod politikai helyzetét nehezíteni nem akarjuk, sőt a kibontakozással a magára vállalt feladat megoldását elősegíteni kívánjuk, ezért tiltako-

LONDON

kávéház Andrassy-ut 5.

Uj vezetéssel megnyílik szombat délben
Elsőrendű konyha, polgári árak

zárunkat a magyar közvélemény elé egyelőre nem viszunk, pedig ezért miüket a megkeresztélyezés vezető testületének vádja és felelősség-megváltása ér. De ha szavunknak fogadják nem lesz, kénytelenek leszünk egyháznak közvéleménye és a világprotestantizmus színe előtt bizonyosságot tenni arról, hogy mi Isten üzenetét nem hallgattuk el.

Utolsó kísérletképpen

megpróbálunk Nagyméltóságod jó lelkén, magyar szíven, keresztényen érzületén át a magyar kir. kormány lelkiismeretéhez fordulni, s annak ügyét tenni egész eddigi szolgálatainknak ezt a legfájdalmasabb megnyilatkozását."

MUNKÁCSI ERNŐ

(Folytatás: Drámai tanácskozás Ravasz László betegágyánál. — Szótjaj megegyezik az egyházakkal.)

Tiszta kádban fürödni élvezet Hygénikusan tiszta állapotban élengedni a család másik tagja részére, emberiközelesség! Ezért használjon **FREGOLÁN** tisztító és surolópasztát.

Különösen nagytakarítások alkalmával nélkülözhetetlen a **FREGOLÁN**, mert minceit tisztává és ragyogóvá te emt. Vásároljon még ma a egy doboz **FREGOLÁN** pasztát.

„A JÓ EGÉSZSÉG ELSŐ FELTÉTELE... a tisztaság“

Székelty Emil ékszerész 26

briliáns, ékszert, aranyat, ezüstöt, óráit legdrágábban vesz.

UTCAL, BERENDEZETT
szabóüzlet társbirtokba kiadó
„Biztos jövő“ jel. a kiadóba.

Noémi pensió a Szabadsághegyen

na egyedül orth. felügyelet alatt működő pensió, változatlanul részleges orth. késer orvosi nyújt. Tel.: 161-818. Óbuda-u. 17. garázd. Föld-u. 11.

Hogyan és kik között osztották szét a londoni Kadima és a Chief Rabbi's Council husztonnányi szeretetadományát

Azokban a nehéz napokban, amikor a maradék magyar zsidóság a legsúlyosabb időket élte, amikor a deportálások megpróbáltatásai után hazatért feldúlt családi otthonaiba, a külföldi zsidóság szerető gondadal sietett segítségére. Sokan vagyunk olyanok, akiket az éhhaláltól mentett meg a Joint. Szerencsésen egészítik ki a Jointnak ezt a nagyszabású tevékenységét, más, méretben talán kisebb, de éppoly szeretettel megszervezett szeretetadomány-akciók, amelyek közül ez alkalommal — az akció lezárása kapcsán a londoni Kadima Society és a Chief Rabbi's Council emberbaráti tevékenységéről emlékezünk meg.

*

Ez év tavaszán a Kadima Society és a Chief Rabbi's Council mintegy husz tonna élelmiszert küldött Budapestre. A transzportot Mr. Arthur Mózes vezette, aki szigorú diszpozíciókat hozott magával. A szállítmányban mindenképp több száz kész, megemelt csomag volt, melyeket elkészítettek a címzeteknek. Ezenkívül több láda élelmiszert különböző típusú csomagokba, itt csomagoltak be és továbbították azokat a Londonból megadott címekre. Jellemző az akció pontos megszervezésére, hogy Londonból még azt is elgárták, hogy ezen munkálatok vezetésére dr. Lewy Lajosné, a Zsidó Kórház volt igazgató-őrnőnek feladatát. Dr. Lewy Lajosné a kérésnek eleget téve, nagy szeretettel végezte feladatát.

Tizenöt tonnányi élelmiszert egy orthodox-ecológ vegyes bizottság osztott szét. Az orthodoxok a maguk része felől önállóan intézkedtek, míg a neológokra eső rész kiosztását a Pesti Izr. Hitközség vállalta. Ebből az anyagból 6000 csomagot készítettek a következő tartalommal: 1 drb piperezsáppan, megfelelő mennyiségű káknó, rizs, 1 drb halkonzerv, egy fél tábla csokoládé. Ezenfelül az ír akcióból rendelkezésre álló kb. 15 deka cukor. Egy csomag tiszta súlya 1.30 kg-ot tett ki, nagyságra tehát nem volt jelentős, de tartalma rendkívül értékes és tápláló volt.

A kiosztást végző bizottság halálozta szerint a csomagokat elsősorban a gyermekeknek szánták. Irányelvül tűzték ki, hogy csak rászorultak részesül-

hetnek az adományból. Ennek megállapítását a hitközségi iskolákban a tanári kar tagjai, a városi és állami iskolákban a vallásoktatók végezték. Ebbe a munkába a tanulókból osztályonként alkotott bizottságokat is belevonták, ami az igazságos elosztást még hatályosabbá tette. A hitközség által fenntartott iskolákban ezer, a nem felekezeti iskolák tanulóit között pedig háromezer csomagot osztottak ki ilyen módon. Az iskolaköteles koron alul lévő gyermekek számára a templomkörzetek útján juttattak 1504 csomagot. A fennmaradó 436 csomagtól 97 darabot a Budapest székesfőváros szeretetotthonaiban elhelyezett zsidó agok és munkaképtelenek, 40 darabot pedig a Chevre Kadisa tüdőbeteg ápolójai kaptak. Egy-egy csomaghhoz jutottak az Országos Rabbiképző Intézet tanárai és összes növendékei. Az Országos Rabbi Egyesület tagjai, az Országos Izr. Tanítóképző tanárai és növendékei. Az akció kiterjesztették a budai, óbudai és kőbányai önálló hitközségek területére is.

A szállítmányban küldött margarint a Wesselényi-utca 44. sz. alatti u. n. pedagógus menzának, a Rabbiképző és Tanítóképző menzájának utalták ki. Tíz láda csukamájolajat a Budapesten és vidéken működő gyermekotthonok között osztottak szét. A szállítmánynak ebből a részből a Zsidó Kórház igazgatóságának kívánságára öt ládat kapott a kórház gyermekosztálya. Ugyancsak a kórháznak jutottak a vitamintabletták is. Végül a kb. 23 ládat kitevő kitűnő minőségű szappanból a Hitközség, az Országos Iroda, a Chevre Kadima, Fiarváház, Izr. Siketnéma Intézet, Goldmark Zeneiskola, a Tarbut iskola alkalmazottjai valamint a rendkívül nehéz helyzetben lévő nyugdíjasok részesültek.

A szállítmánnyal érkezett ruhacukor, takarók, textilok, orvosságok, talihók és teflinnek szétoztlását a kísérő dr. Arthur Mózes főtitkár maga végezte. Igen értékes adomány volt a három teherautó is, melyek közül a legnagyobbat a hitközség kórháza kapta, egy jutott az orthodox hitközségnek, egy pedig a Szent Domonkos-utcai gyermekotthonnak. A nagy teherautó különleges méretű és olyan megépítésű, hogy szabad-

ban való istentisztelet meg-tartására is alkalmas.

Amint a fentiekből látható, a nemeslelkű adományozók meghatározható módon szinte mindenről igyekeztek gondoskodni. És ezzel még nem fejeződött be emberbaráti tevékenységük, Londonból újabb szállítmány érkezését jelzik. Már az első küldemények adományozói kérdelmelték a nehéz sorban küzdő magyar zsidóság örök hálóját.

KECSKEMÉTI GYÖRGY

Keresztény adományok a „United Jewish Appeal“ részére

Washingtonból jelentik: A Long-Islandi püspöki templom a „United Jewish Appeal“ részére egy 5000 dollárról szóló csekket adott át. További adományok érkeztek még a methodista templomtól, a protestáns püspökségtől, Speckmann kardinálistól és William M. Meaning érsektől.

CSEJENKAIÁK!

Nagyon kérjük azt az urat,

aki részünkre üzenetet hozott és illetékes zsebe táblát, majd dr. Gáspárnak, Andrássy-ut 49. meg-hagyta, hogy értesítsen bennünket, adja meg címét. Fáradságot nagy hálával honoráljuk.

Gurágnak cukorkakereskedő, Klauzál tér 16. Telefon: 423-240.

Papir, írószer,

üzleti könyvek, kartotékok
Weinberger és Fejérméi
VI., Deák-tér 6. (Anker-palota)

DIÉTAS-NŐVÉR könnyebb betegségei
gondozást vállal

Érdeklődés: „Prima referenciák“
johánra a kiadóba.

KÖSER ÉTREZŐHEZ léteztünk
társat keresek.

Tőke nem fontos.
Rosenfeld, Kazinczy-u. 33.

Jóléltűzött, szorgalmas hűgelyeknek, uraknak könnyű munkával szép keresetet biztosítunk.
Jelenkezés d. e. 10-12 között.
V., Klóld-u. 18. fax. 2. Juhász irodában.

Felajuttatott, 16 gyermeknek és testvérem
Steckauer Henrikné
szül. SALAMON ILONKA
sírköveátváltása

szep. 1-én, d. e. háttérben
örökös has a sírköveátvált
Izr. temetőben, 22. parcella,
25. sor, 33. sz.

Érv. Salamon László
és Széke Andor

Bőröndök

örökös
váltásokban

Gold bőröndház

Baross-tér 16. Közelítve november, Telefon: 294-290

Idejében

váltsd meg imaszékjegyedet a Pesti Izraelita
Hitközség valamelyik templomába

Victor Basch professzor küzdelmes útja Budapesttől a párisi Sorbonne katedrájáig és a Dreyfus-ügytől a nácik golyójáig

Irtta: SÓS ENDRE

Victor Basch professzor nevét sokszor lehetett olvasni a fél- és háromnegyed-fasiszta korszak magyar lapjaiban is. A náci-bérenc és náci-barát újságok sűrűn támadták ezt a kiváló tudóst, aki — mint az Emberi Jogok Ligájának elnöke — több alkalommal megbélyegezte párisi népgyűléseken és francia sajtóorgánumok hasábjain a szocialistákat, kommunistákat és zsidókat üldöző rendszert. Azonon a táviratokon, amelyeket az Emberi Jogok Ligája az ártatlanul halátráitelt kommunista ifjak érdekében az akkori magyar kormányhoz küldött, Victor Basch neve szerepelt az aláírók élén.

Kevés ember tett többet a fasiszmus üldözöttjeinek megmentése céljából, mint a Sorbonne-nak ez a művészettudományi és esztétikai professzora, akit a végén fasiszta golyók küldtek a más-világra.

A *Droit et Liberté* legutóbbi száma közli a Lyon—Genf közötti Neyron városka határában emelt monumentális Basch-emlékmű fényképét. Itt, Neyronban végeztek az Emberi Jogok Ligájának elnökével a fasiszta briganták.

A Francia Felszabadító Bizottság kezdeményezésére készült emlékmű felavatásán a francia kormány, a nemzetgyűlés, a hadsereg, a tudományos élet, az írói világ, a szocialista mozgalom képviselői is résztvettek, hogy meghajtsák az elismerés és kegyelet lobogóját az emberi szabadságtörökvések és francia szabadságharcok és francia zsidó mártírja előtt.

**Egy zsidó flatalembert
érdekes kettős élete**

Victor Basch Budapestről indult el a világhír felé. 1863-ban született a magyar fővárosban, ahol apja, Rafael

Basch előkelő szerepet játszott a németnyelvű sajtóban. Iskoláinak egy részét is itt végezte.

A fiatal Victor Basch-ban többféle kettősség volt. Először is: egyformán szerette a német és a francia kultúrát. Másodsorban: olyan szobatudós volt, aki szenvedélyesen részt vett a napipolitika küzdelmeiben is.

Francia egyetemeken szerelte oklevelét, de német filozófiai problémákról készült a disszertációja. Franciás eleganciával és német alapos-sággal taglalta a felvetett problémákat.

A Budapestről elindult flatalembere csakhamar felfigyelt a francia szellemi élet. Előbb Nancyban, majd Rennes-ben egyetemi magántanár lett. Azután a Sorbonne hívta meg művészettudományi és esztétikai katedrájára.

Renan-on kívül alig volt professzor, akit annyian hallgattak volna, mint Victor Basch-t. Evtizedeken keresztül nemcsak diákok és diáklányok, hanem írók, tudósok és szépasszonyok szellemi találkozóhelyei voltak Victor Basch esztétika-órái.

Rendkívül vonzotta a hallgatóságot ez a szuggesztív művészet-filozófus és esztéta, aki a Sorbonne katedrájáról sokszor népgyűlések pódiumára ment, hogy a szocialista

munkásság számára mulatsón utat.

Victor Basch művel

Egész könyvtárat tesznek ki Victor Basch művei, amelyek bámulatatosan szétágazó tárgykörűek.

Miről irt ez a Budapestről származott, világhírű professzor? Filozófiáról és filozófusokról, esztétikáról és poétikáról, zenéről és zenészekről, az emberi jogokról és a szocializmus igazságairól, a zsidóságról és az antiszemitizmusról. Univerzális szellem volt. A polihistorok közé tartozott.

Nézzük a főműveit! A francia tudományos életbe Wilhelm Scherer és a német filológia című munkájával rohogott be. Igen, a „berohogás” a helyes kifejezés, mert ezzel a kis kötetével egyik napról a másikra tudományos rangot szerzett... Azután következett a *Kritikai tanulmányok Kant esztétikájáról*, majd a *Schiller poétikája*.

Az 1920-ban megjelent *Tizian-ját* a legtöbb kultúrnyelvre lefordították. A német lélek és a német szellem kitűnő ismerője bebizonyította, hogy ugyan-ugy megérezte és megértette az olasz lelket és az olasz szellemet is, amikor a szakértőknek és a nagyközönségnek egyaránt új és érdekes

portrét tudott festeni a halhatatlan velencei mesterről. Ugyanilyen feltűnést keltett *Schumann-ja*, amely arról tett tanúságot, hogy — a színeken és vonalakon kívül — Victor Basch megérzője és megértője volt a hangok titkának is.

Az anarchista individualizmus-ról, A német klasszikus filozófusok politikai doktrínáiról írott könyvei a modern társadalomtudomány „nagy művei” közé tartoznak.

Zsidókérdés és szocializmus

Rennes-ben volt magántanár Victor Basch, amikor egész Franciaországot lázas izgalomba hozta a Dreyfus-ügy, amelynek néhány fontos mozzanata éppen a rennes-i hadbíróság előtt játszódott le.

Victor Basch igazságérzésének minden szenvedélyével belevetette magát az ártatlanul üldözött zsidó kapitány rehabilitációjáért indított küzdelembe. A rennes-i egyetem magántanára a szocialisták népgyűlésein szónokolt. Dreyfus mellett, míg a rennes-i egyetem reakciós diákjai állandóan Dreyfus ellen tüntettek.

Egy alkalommal a reakciós ifjak véresre verték Victor Basch-t, akit azonban ez a tettleges inzultáció époly kevéssé félemlített meg, mint az ellene elkövetett későbbi merényletek.

Élete folyamán négyszer-öttször bántalmazták Páris utcáin is a szocialista professzort, aki egyformán szálka volt a francia antiszemita és klerikálisok, a német nácik, az olasz fasiszták és a spanyol falangisták szemében.

A Dreyfus-ügy tapasztalatai érlelték meg Victor Baschban és baráti körében az Emberi Jogok Ligája megalapításának gondolatát. Az a fel fogás vezette az alapítókat, hogy állandóan résen kell lenni és már a kezdet-kezdetén el kell tiporni minden olyan törökvést, amely az emberi jogok megsemmisítésére irányul.

A Dreyfus-ügy nyomán

Ne csináljon lakásgondot, keresse fel ifj. NAGYOT

Lakások Posten 1-6 } szobálg
Budán 1-4 }
Főbérletek Budapesten bárhol eszabad-
bértű igényeléseit
Társbérlet minden kerületben
Albérlet minden kerületben

Ne csináljon lakásgondot, keresse fel ifj. NAGYOT
Budapest, VIII. ker., Vas-utca 5. szám

Autó
Portál
Butor
Ablak

ü v e g

Wagner,
Kazinczy-u. 9.
Telefon: 221-673

Hirek Palesztináról

A Jewish Agency fontos tárgyalásai az önálló zsidó állam megvalósítása érdekében

Az elmúlt napokban rendkívül fontos, a zsidókérdés jövőbeni alakulását nagymértékben befolyásoló tárgyalások folytak a világ diplomáciai górpontjain — amint erről I. T. A. és Paltor-udósítások beszámolnak — és remélhető, hogy e tárgyalások eredményeképpen a palesztinai zsidó állam létrejötte a megvalósulás felé közeledik. A nagyjelentőségű tárgyalások első híre Washingtonból érkezett, ahol az Egyesült Államok kormányának pénzügyminisztere sajtókonferencián megerősítette azt a hírt, amely szerint a Jewish Agency Truman elnök elé bocsátotta Palesztina felosztásával kapcsolatos saját elképzelését. A „New-York Times” részleteket is közöl a tervezetből. A Jewish Agency javaslata szerint Palesztinában önálló zsidó és arab államok kell felállítani. A zsidó állam fennhatósága alá tartozna egész Galilea, a Negev és a Jordánvölgy középső része. Az arab államhoz tartozna Szamária Jaffával együtt, Jeruzsálem nemzetközi fennhatóság alá kerülne a tervezet szerint. A területi meghatározáson kívül a javaslat legfontosabb pontja a bevándorlás kérdésével foglalkozik. A bevándorlás a javaslat szerint teljesen a zsidó állam ellenőrzése alatt állana és csupán a zsidó állami szervek szabnák meg a bevándorlás ütemét. Csak miután Truman elnök a Jewish Agency fenti javaslatát általánosan elfogadta, lépett érintkezésbe Atila miniszterelnökkel, akinek ugyan nem nyújtott át új konkrét javaslatot a palesztinai kérdésre vonatkozóan, de „közölte nézetét” az angol kormánnyal. Ezzel kapcsolatban a Fehér Ház hivatalos kommunikét is adott ki, amelyben Truman elnök azon ószinte reményének adott kifejezést, hogy véleményének közlése után az angol kormánynak módjában lesz a zsidó és arab képviselők bevonásával megteremtetni azt a légkört, amely a palesztinai probléma igazságos megoldásához vezet. „Nem kérdéses — hangzik a hivatalos kommuniké véleménye —, hogy a palesztinai problémát nem lehet minden fél teljes megelégedésére megoldani és hogyha az a cél, hogy ezt a kérdést olyan módon intézzék el, amely Palesztina számára békét és fejlődést hozzon, úgy a kérdéshez csupán a megbékülés szellemében szabad közeledni.” Truman elnök ismét hangsúlyozta azon nézetét, hogy függetlenül a végleges megoldástól, a tervbe vett 100 ezer palesztinai bevándorlást engedélyt azonnal ki kell adni.

A Jewish Agency sikeres tevékenységéről számolnak be azok a hírek is, amelyek Párisból érkeznek. Hosszú idő óta először történt meg, hogy a Je-

wish Agency végrehajtóbizottságának tagjai közvetlen tárgyalásokat folytattak a Párisban időző Bevin külügyminiszterrel. A tárgyalásokon Stephen Wise, Nahum Goldmann és Berl Locker képviselték a Jewish Agencyt. Kiszivárgott hírek szerint a tárgyalások a Palesztina ügyében tartandó londoni konferenciának zsidórészvétele körül folytak. A tárgyalások eredményes voltára enged következtetni az a tény, hogy a hét folyamán három ízben is tárgyaltak a Jewish Agency vezetői Bevin külügyminiszterrel. Jól értesült párisi körök a jelenlegi helyzetet a következőkben jellemezték: miután a Jewish Agency végrehajtóbizottsága visszautasította a Herbert Morrison által az angol képviselőházban benyújtott tervezetet, a palesztinai zsidóság ez egyedül

képviselői szerve most olyan tervezet megszerkesztésére törekszik, amelyet a maga részéről is elfogadhat tárgyalási alappal. Nem kétséges, hogy ez az új tervezet a Washingtonból jelzett Truman-elnökkel eljuttatott tervvel azonos. Miközben a Jewish Agency végrehajtóbizottságának szinte egyhangú határozataként folytatják a végrehajtóbizottság tagjai tárgyalásait az új felosztási tervvel kapcsolatban nem hallgatható el, hogy zsidó részről tiltakozás is hallatszik a felosztási tervet illetően. E tiltakozás igen érdekese a zionista zsidóság két szélső szárnyán elhelyezkedett pártokból jön; a Revizionisták és a Hasmóer Hacair egyként elítélik a Jewish Agency végrehajtóbizottságát jelenlegi magatartásáért. A helyzet sok tekintetben hasonlít az 1937-es Peel-bizottság javaslata körül keletkezett viharokhoz. Nem kétséges, hogy amennyiben 1937-ben megszületett volna a csökkentett területű zsidó állam, többszáz ezer zsidó menekülhetett volna meg Hitler gázkamrái elől.

Újabb bevándorlókat szállítottak az angolok Ciprus szigetére

Miután az „Empire Rival” és az „Empire Heywood” első szállítmányikkal megérkeztek Ciprus szigetére, onnan sürgősen visszatértek a hajfai öblébe, hogy a „Katriel Joffe” és a „Huszondhárona” hajók zsidó utasait is fedélzetükre vegyék. A két hajó ismét 1450 új bevándorlót hozott, akiket a hadihajók augusztus 18-án bajnoli szigetére vittek. Egész Palesztinában hatalmas tüntetések zajlottak le a deportálásokkal kapcsolatban. A „Kol Jiszrael” titkos rádióadó folyamatos adásban számolt be az új deportálás részleteiről. „Indiai csapatok szálltak a menekülteket hozó hajók fedélzetére — közölte a bemondó — és a tengerről máris bántalmazott testvéreinknek

jajkiáltása hallatszik.” A „Katriel Joffe” utasai a palesztinai kormányhoz könyörgő levelet küldtek, amelyben bevándorlásuk engedélyezését kérték. „Ez államainknak egyetlen országa — írják —, ahol még ismét emberhez méltó életet kezdhetünk.” A kérdés természetesen eredménytelen maradt.

A Palesztinában uralkodó feszültséget az elmúlt hét folyamán növelte a hajfai bíróságnak tízenegyzs zsidó fiatalember fölött hozott halálos ítélete. Az az általános benyomás, hogy a palesztinai hivatalos hatóságok szinte provokálni kívánják a palesztinai zsidóságot éppen akkor, amikor mindent el kellene követniük az általános feszültség enyhítésére.

Hivatalos zsidó szervek az angol kormány nyilatkozatáról

Az angol kormány ismeretes, az illegális bevándorlást megszüntető nyilatkozatával kapcsolatban a Jewish Agency deklarációt bocsátott ki, amelynek legfőbb pontjai a következők: 1. Az angol kormány nyilatkozatában igazságtalan lépéseket véd meg, amikor megszünteti az úgynevezett illegális bevándorlást és egyben megsérti a mandátumban vállalt nemzetközi kötelezettséget, amely szerint „az angol kormány kötelessége a zsidó bevándorlás megkönnyítése”.

2. Még az 1939-es Fehér Könyv előtt sem teljesítette a brit kormány a mandátum szellemével összeegyeztethető kötelezettségeit. Amennyiben a zsidó bevándorlás határait valóban az ország gazdasági befogadóképessége szabta volna meg, úgy

zsidó testvéreink további tízezreit lehetett volna megmenekíteni, mert ezek még a második világháború kitörése előtt Palesztinába vándoroltak volna. Ez a döntés politika akadályozta meg azt, hogy a háború folyamán a zsidók százezrei vándoroljanak be Palesztinába, amely az egyedüli menekülő útjuk lett volna a náci kiirtás előtt.

3. Bár maga az angol kormány elismeri, hogy Kelet- és Délkelet-Európában a pogromok és a zsidóüldözés újabb zsidóvándorlásra adna okot, mégsem hajlandó meg az angol-amerikai vegyes bizottság által javasolt 100 000 bevándorlási engedélyt sem kiadni. Ezt a politikát csupán az azal lehet megmagyarázni, hogy az angol kormány a volt multinak megbékítésére törekszik.

4. Minthogy a zsidó nép az angol kormánynak ezt a lépését a legnagyobb kegyellenségnek tekinti, kijelenti, hogy Palesztinában hatszáz ezer fényű zsidósága, valamint az egész világ zsidósága a jövőben is, — mielőtt a multban — minden segítségét meg fog adni azoknak a zsidóknak, akik életük újjákezdését csak a hazájukba való visszatérésben tudják megvalósítani.

Az angol kormány nyilatkozatával kapcsolatban a Zsidó Világkongresszus is deklarációt tett közzé, amelyben megbotránkozásának adott kifejezést az angol kormány ama lépése fölött, amely a Kelet-Európából menekülő zsidóknak egyetlen útját zárja le. „Nem kétséges, hogy az angol kormánynak ez a lépése eredménytelen marad, mert egyetlen néptől sem lehet megkövetelni azt, hogy belenyugodjék ön maga pusztulásába.”

Ezzel kapcsolatban jelentős, az American Jewish Committee elnökének, Proskauer bírónak, az amerikai zsidósághoz küldött felhívása. Az említett szerv az amerikai asszimiláns zsidóságnak reprezentatív szerve, Annál jelentősebb az A. J. C. elnökének az a követelés, hogy az amerikai zsidóság minden tekintetben támogassa a Jewish Agencyt az angol kormánnyal folyó jelenlegi tárgyalásaiban.

Lapzárta után jelentik

Az angol rádió aug. 27-iki keddi reggeli adásában közölte, hogy szeptember hó 9-ére Londonba összehívják a palesztinai ügyben tárgyaló keréksztalkonferenciát. A meghívókat a Jewish Agency-nek és a palesztinai arab főtanácsnak már kézbesítették.

A palesztinai arabság hivatalos vezetőinek politikai nézeteire jellemző, hogy az araboknak a konferencián való részvételét már előzőleg attól tették függővé, hogy az arab delegációt a volt mult — Hitler és Mussolini fegyvertárána, az arab fasizmus megsemmisítője — vezettesse. Hivatalos jelentés szerint a palesztinai főkormányzó közölte a legfelsőbb arab tanácsal, hogy „a követelés teljesítése körül nehézségek várhatók”.

(GELLÉRT)

Templomülések bérbeadása

A Budapesti Talmud Egylet (VI. Vasvári Pál-ut. 5.) templomában szeptember 1-én veszi kezdetét az adári bérletnek 7-ikéig elővételt jogát van. Bérbeadás ideje d. u. 4-8 óráig. Vasárnapokon délután is.

Pályázat.

Keresünk magyar német (a nyelv) nyelvtudással rendelkező, önálló

levelező és szervezőképes orthodox vallásos férfit

azonnali bejegyzésre. Rész utasítások előnyben. Kéréses ajánlatot igényel megjelölésével: hár:

M. C. XI, Mirachi Szokostól, Budapest, Lendón-ú. 2.

Külföldi zsidó szervezetek kiküldöttei a Szent Domonkos-utcai gyermekotthonban

A Szent Domonkos-utcai gyermekotthonban augusztus 4-én ünnepélyes külsőségek között fogadták Mr. M. Schekolevszkyt, a Bet Jákob szervezet igazgatóját és Mr. Arthur Mózes, a londoni chief rabbi főtisztját, aki most harmadizben tett látogatást az otthonban.

Knöpfler Kálmán rabbi, az otthon vezetője köszönte meg a vendégeknek az angol és amerikai zsidóság áldozatkésztségét és segítségüket kérte az otthonban tartózkodó növendékek mihamarabbi alijázásához. Utána Mose Stern debreceni ur. főrabbi szólalt fel, végül Weimann Vilmos az otthonban tanuló Chaszán Szófer jesiva növendékei nevében beszélt.

Mr. M. Schekolevszky szólalt fel ezután. Mindegyikünk életbenmaradása — mondotta — a Teremtő csodája. A náciizmus idején is mindent elkövetünk testvéreink megmentésére, de segítő kezeinket, lefogták és minden mentési akciót elgáncsoltak. Auschwitzban a közepkori kidus hasém története ismétlődött meg, midőn a galániai rabbi és tanítványai az „áni máámin“ dallamai mellett indultak a gázkamrákba. A szadista pribékek vadállati dühvel próbálták elhallgattatni őket, majd mikor ez nem sikerült, élve dobták őket a krematóriumba. Tudatában vagyok annak — folytatta M. Schekolevszky, — hogy főleg a lengyel és magyar zsidók forognak az antiszemita izgatások miatt állandó veszedelemben. Beszéde további óráin megemlítette, hogy az otthon kitűnő hírnevének örvend külföldön. Erről most személyesen is meggyőződött. Meglepetészerűen, kíséret nélkül látogatta meg az otthont. Ezt azért tette, mert Párisban csunyán visszaélték jóhiszeműségével és látogatása hírére előre „kikészítettek“ egy otthont. Hálás szavakkal beszélt arról a felejthetetlen péntek estéről, melyet az otthonban rendeztek tiszteletére. Meghatóan emlékezett vissza otthon hagyott családjára. Kislánya európai utjának hírére sirva fakadt, de ekkor ő megmagyarázta neki, hogy azért kell Európába mennie, hogy a szegényeken és elhagyottakon segítsen, mire a kislány ugyiszólván mindenét felajánlotta ezekkel a szavakkal: „Vidd el ezeket apukám egy szegény európai kislánynak“. Nagy elismeréssel szólott az otthonról, amelyről már Londonban, mint „Frey-otthon“-ról hallott, s az otthoni fenntartó Frey hittestvéréről, akinek segítségétől elő a hathatós, külföldiek irántunk való érdek-

dését, Elismeréssel szólott még az otthon vezetőségéről és tanáiról.

Az otthon gyermekei két nagy fényképalbumot nyújtottak át a vendégeknek, melyekben az otthon eddigi ünnepélyeiről felvett fényképek voltak.

Az ünnepség zárószónoka R. Mose Paskusz volt. Két próbatétellel küzdünk az életben, — mondotta, — egy kisebb csoport

port a gazdagságnak, a nagyobb pedig a szegénységnek próbatételével, de mindkettőnek végcélja a hit erősítése kell, hogy legyen. Uralkodjon amerikai hittestvéreinken továbbra is a nemes jócselekedetek szelleme. A nagy közönség előtt lezajlott ünnepséget az otthon körútságnak héber és zsargon ének-számai fejezték be.

KLEIN MÓZES
rabbi-hittanár.

A Magyar Zsidók Országos Egyesületének klubavató ünnepélye

Bensőséges hangulatban, impozáns keretek között zajlott le augusztus 26-án délután a Magyar Zsidók Országos Egyesületének klubavatása az Andrássy-ut 81. sz. alatti (volt Fészek kávéház) helyiségeiben.

Hőféléssel terített, barátságos asztalok fogadták a már 6 óra körül nagy számban gyülekező megjelenteket, akik látható jó érzéssel foglaltak helyet a barátságos, kellemes helyiségben, amely valódi otthon lesz hamarosan a fővárosi zsidóság elitjének.

A Magyar Zsidók Országos Egyesülete női szakosztálya első szakosztályt gyűlésének keretében folyt le a klubavató ünnepség, melyen ott láthattuk a zsidó közélet minden közismert, régi, szociális munkásságát s azonfelül nagyon sok, új érdeklődőt, különösen a fiatal női generáció tagjain köréből.

A nőgyűlést Steiner Marcellné elnöksége nyitotta meg néhány közvetlen, tömör mondatokkal. Röviden, de világosan vázolta a hallgatóság előtt azt a körültekintő és okos előkészítő munkát, amelyet a női csoport munkatársai, elsősorban az évtizedes közéleti munkálkodás folyamán nagy érdemeket szerzett dr. Baracs Marcellné ügyvezető elnök és a többiek végeztek s ennek köszönhető, hogy már az első összejövetelen igen gazdag, két alosztályt foglalkoztató munkaprogramot ismertelhetett dr. Baracs Marcellné.

Ez a nőgyűlés elsősorban abban különbözött a szokványos felekezeti nőgyűlésektől, hogy először szerepelt munkaprogramjában a zsidó politika. A megjelent asszonysegreg nagy lelkesedéssel vette

tudomásul, hogy a magyar zsidó női társadalom régi vágya, az aktív és passzív felekezeti női választójog megvalósult és ennek következtében a zsidó asszonyok és leányok felelősségteljes aktív résztvevői lettek a zsidó közélet minden munkájának.

Dr. Pásztor József a Magyar Zsidók Országos Egyesületének ügyvezető igazgatója szólt hozzá elsőnek az ismertetett programhoz és vázolta, hogy mit vár a magyar zsidó férfitársadalom a korszerű eszközökkel és időszerű elvekkel megerősödött munkába lépő nőtábor-tól.

Több hozzászólás után az egybegyűlt nőcsoport megállapodott abban, hogy minden hét csütörtökjén (szükséghez képest esetleg más napokon is) délután félhat órai kezdettel klubnapot tart, amelyen szívesen áll rendelkezésére minden tagtársnőnek, aki akár közéleti, akár magánproblémájával hozzáfordul. De a munkán túl kellemes és hasznos szórakozásra is rendelkezésre áll a klubhelyiség, ahol napilapok, folyóiratok és együttérző szerető szívek várnak mindenkit, aki belép az ajtón.

A „Tarbut“ Héber Kultúregyesület Iskoláiban

(Általános iskola I-VI. József-körút 27., Hungária-körút 149. és gimnázium III-VIII. o. József-körút 27.) a tanévnyitó ünnepély szeptember 6-án, d. e. 10 órakor lesz a Rabbiseminárium templomában (Róka Szilárd-u. 26.) Pótbemutató ugyanitt minden nap 10-1 óráig.

Finanszírozót keresek

1000 forint, jömenetelű gyűlöletbaromfiüzletemhez „Garancia“ jel. Patakhöz, Bajcsy Zsilinszky-u. 29.

Követendő példaadás

Gonda Elemér a Dreher sörgyár volt igazgatója 1945 okt. 20-án hunyt el. Végrendeletének felbontásakor derült ki, hogy egy nemes gesztussal, kőbányai ingatlanának 2/17 részét hagyományozta a hitközönség, végrendeletének szavai szerint: „hálás megemlékezésül azon szűlyos hetekre, amelyeket 1944. novemberétől 1945. január 18-ig, az u. n. gettóban töltött, amely idő alatt ott valamennyien érezték a hitközönség jószágos gondoskodását.“

Ez a megemlékezés annál is inkább figyelemreméltó, mert bizony a sokezer hittestvér közül még egynék sem jutott eszébe meghálálni a hitközönségnek a gettóban irántuk tanúsított gondoskodást. Követendő példa volna ez a mai időkben, amikor a hitközönség szorult rá a hittestvérek támogatására, akik ezzel csak igen csekély töredékét fizetnék vissza azoknak a jótéteményeknek, amelyeknek végeredményben sokan az életüket is köszönhetik.

A Pesti Izraelita Hitközönség Iskoláinak Tanfelügyelőségének pályázatot hirdet

Általános iskoláinak alsó tagozataiban megüresedett, korábban megszervezett

tanítói állásokra

Pályázhatnak az általános iskolában tanításra jogosító, oklevéllel rendelkező tanítók. A modern héber nyelvet tanítani képes személyek előnyben részesülnek.

Pályázati határidő: szeptember 6.

A pályázatok — részletes leírással — a Pesti Izr. Hitközönség Iskoláinak Tanfelügyelőségére címezve: Budapest, VII., Sip-utca 12., III. 50. küldendők.

Vidékteleknek napokra tiszta szoba, kőser kosztal kiadó. Ugyanott egy-két gyermeket teljes ellátásra, gondos szeretet és felügyelet mellett elvállalunk. Podmaniczky-utca 87. II. emelet 7.

Pályázat

Az egri Sintusquo Izr. Hitközönség pályázatot hirdet a nagy ünnepekre egy jóhangu

előimádkozó

részére, aki a Szentírás olvasásában is jártassággal bír. Leveleket fizetés megjelöléssel Flaecher Lajos hitk. jegyző s. k., Sugár Zoltán hitk. elnök s. k.

CIANOZ TAKARIT, ABLAKOT TISZTIT
KOMLÓSI V., Akadémia-u. 7
TELEF.: 123-919.

SIRKÓ LÖWY-NÉL BUDÁN II., FŐ-UTCA 79
(GÁZ-UTCAI VILAMOS MEGÁLLÓNÁL)

ZSIDÓ VILÁGHIRADÓ

**AZ OLASZ KORMÁNY
HOZZAJÁRULT 25.000
ZSIDÓ BEBOCSÁTÁSÁHOZ**

A londoni rádió közölte, hogy az olasz kormány hozzájárult ahhoz az angol-amerikai tervezetbe, amelynek értelmében 25 ezer ausztriai hontalan zsidót mindaddig Olaszországban helyeznek el, amíg mód nyílik tengerentúlon való letelepülésükre.

**LA GUARDIA ATIRATA
MORGAN ALTÁBORNAGY
ÜGYÉBEN**

A londoni rádió jelentette, hogy La Guardia, az UNRRA vezérigazgatója, átíratot intézett az angol hadügyminisztériumhoz és közölte, hogy Sir Frederic Morgan altábornagyot, a németországi „elhurcolt személyek hivatalának” vezetőjét most már felmenthetik állásától, mivel a németországi UNRRA-szervezetek átszervezés alatt állanak.

Sir Frederic Morgan ellen tudvalevően sok panasz merült fel és egyes antiszemita ki-jelelésekkel, lépéscélval a világ-sajtó több orgánuma foglalkozott. Az altábornagy azonban olyan szakértőnek bizonyult, hogy a németországi UNRRA-adminisztráció átalakításáig nem lehetett mellőzni közreműködését.

Most a küszöbönálló változások lehetőséget adnak felmentésére és — mint Londonban tudják — Morgan altábornagy rövidesen visszatér Angliába.

**600 HONTALAN ZSIDÓ
CSALÁD TELEPEDHET LE
NORVÉGIÁBAN**

A newyorki rádió jelentette, hogy a norvég kormány elhatározta 600 hontalan zsidó család letelepedésének engedélyezését. A 600 hontalan zsidó családot németországi táborokból válogatják majd össze.

**SZIRIÁBAN TELEPEDIK LE
A JERUZSÁLEMI FÓMUFTI**

A párisi rádió — arab politikusok kijelentései alapján — úgy értesül, hogy a nemzetközi antiszemitaizmus és maradéktasizmus egyik főpropagátora, a jeruzsálemi fómufti, Szíriában új helyretelepedni. Beiruth közelében már le is foglaltak az amerikai, angol és francia hatóságok által egyaránt körözött fómufti számára egy fényűzően berendezett villát.

**FELAKASZTJAK
A MAUTHAUSENI TÁBOR
VEZETŐJÉT**

A németországi brit hírszolgálat közli, hogy a bécsi népbírók köztelhalálra ítélte Franz Doppelreitert, a hírhedt mauthauseni gyűjtőtábor politikai osztályának volt vezetőjét, aki a táborban őrzött zsidók gyöt-résére biztatta az őrszemély-zetet.

**CYPRUSBAN
MINDEN HELY MEGTELT**

A londoni rádió közölte, hogy a ciprusi internálótáborban minden hely megtelt és ezért újabb barakok elkészültéig semmiféle szállítmányt nem engednek partraszállni.

Több hajó, amelynek fedélzetén elfogott illegális bevándorlók vannak, kénytelen nyílt vízen tartózkodni, amíg a befutási engedély meg nem érkezik.

**MI LESZ AZ UNRRA
FELSZÁMOLÁSA UTÁN?**

Newyorkból jelenti az AFP, hogy az Egyesült Nemzetek és az UNRRA megbizottainak közös tanácskozásán megvitatják annak lehetőségét, hogy mi történjék az UNRRA felszámolása után. Szó volt arról, hogy esetleg ideiglenes bizottságot küldenek ki a menekültek ügyének intézésére, az UNRRA felszámolása és az Egyesült Nemzetek menekültügyi szervezetének működésbe lépése közötti időre.

**ELFOGTAK
A BUCHENWALDI TÁBOR
VOLT PARANCSNOKÁT**

A londoni rádió közölte, hogy Hartmann, a hírhedt buchenwaldi koncentrációs tábor szadista parancsnokát sikerült elfogni.

Hartmann mindezeidig Németország különböző övezeteiben bujkált. Most a buchenwaldi tábor egyik volt lakója felismerte és azonnal átadta a hatóságoknak.

**NÁCIK HANTOLJÁK KI
ZSIDÓ ALDOZATAIK
HOLTTESTÉT**

A londoni rádió közölte, hogy a bajorországi Kirchenreuthban az amerikai megszálló hatóságok száz volt náci arra kötelezték, hogy hantolják ki a Buchenwaldból Flossenbürgbe való menetelés során meggyilkolt zsidók holttestét. Ugyancsak a nácioknak kellett a holttesteket a zsidótemetőben újból elhantolni.

(SOS)

HIREK

**Az UJ ÉLET
előfizetési díjai:**

1 hónapra . . . 4 forint
negyedévre . . . 12 „
félévre 24 „
egész évre . . . 48 „

Az előzetések postakártyaképzési belizetési lappal küldendők be a 26.209 számú postatakarékpénztári szám-lára.

— A Cedy-utcai templomban a péntek esti istentiszteleten az Auschwitzból visszatért dr. Fisch Henrik rabbi prédikál.

— Felhívás. Az Országos MUSz Szervezet felkéri a Győr melletti Abda községben meggyilkolt 22 munkaszolgálatos hozzátartozóit, hogy az exhumálásuk lebonyolítása ügyében azonnal jelentkezzenek a Szervezet központi irodájában, Bajcsy Zsilinszky-ut. 5.

— A Szocialista—Cionisták (Ichud—Mapaj) Pártja szept. 2-iki kezdettel az esti órákban háromhetes szemináriumot rendez, amely nem csupán a cionizmus és szocializmus alap-elemeire oktatja hallgatóit, de felöleli a mai Palesztinával összefüggő kérdések mindegyikét. A szeminárium előadói zsidó életünk hivatásai, így előadnak többek között Beneschfsky Imre, Herskowitz Fábrián, Richtmann Mózes, Dénes Béla, Walter Mose, Kis Katalin, Nátán Sándor, Kemény Dávid. Külön érdekesség, hogy „Dialektika és történelmi materializmus” címmel Szalai Sándor tart szemináriumi órát, akit éppen a napokban neveztek ki a budapesti egyetemen a szociológia nyilvános rendes tanárává. A szemináriumra jelentkezni a párt központi irodájában (Mérleg-utca 2. II. em. 8—16 óráig) lehet.

— A Józsefvárosi Izr. Négyzet augusztus 14-én tartotta alakuló közgyűlését. Hosszu hónapok kényeszerű szünetelése után úgy érezte a Négyzet vezetősége, hogy a Joint áldásos működése mellett is szükség van a zsidó nők áldásos karitatív munkájára. A gyűlést dr. Balázs József nyitotta meg, aki kérte, hogy egészségi állapotára való tekintettel mentse fel elnöki tisztsége alól. A közgyűlés a lemondási sajnálattal vette tudomásul és dr. Balázs József tiszteletbeli elnökévé, Adler Károlyné elnöké, a közgyűlésen megjelent dr. Baracs Marcellné, a Minosz elnöknőjét díszelnökké választotta. A gyűlésen felszólalt Vitéz Aladár, a VIII. ker. templomkörzet elnöke, dr. Vas Lipót alelnök és dr. Baracs Marcellné. Végül dr. Salgó László rabbi emlékeztet meg a mártírhalt elnöknőjére, Weisz Márkné érdemeiről.

— A Mukkabea, a Klalekonista Blokk főiskolai igazgatója most fejezte be Balatonszárszón, Weber György vezetésével nyári táborozását. Az igen jó eredménnyel lezárt tanévát hangulatos, jelképes tábor-láz, medúra fejezte be, amelyet lelkes közönség hallgatott végig és élénk kifejezést adott szellemi pályára készülő ifjúságunk iránti érdeklődésének és szeretetének.

— Az Áhévász Római Országos Felebaráti Szeretet Egyesület Budapest székesfőváros központi Szent Rókus-kórházában fekvő zsidó hitű betegek és lábadozók részére ünnepélyt rendezett a kórház tanács-teremben. — Az egyházi ünnepség során a péntek esti istentisztelet kántorális részét Ábrahámsohn Manó, a Dohány-utcai templom főkántora végezte, míg a hitburgalmi beszédet dr. Berg József főrabbi, kórházi lelkész tartotta. — A világi ünnepség során Reichenberg Jakab, Bock Vilmos, dr. Reiss Sándor és Hübsch Alfréd szó-láltak fel. — Végül a beteg-termezteleni adományban és a részorullak pénzsegélyben részesültek.

— Imaház-felavatás Nagyatádon. Lélekemelően szépünnepségnek s egyúttal az 1944-es eseményekre való szomorú visszaemlékezésnek volt a színtere 1942 augusztus 20-án a nagyatádi romtemplom és a maradvány hitközség által ideiglenesen létesített imaház. Két ifjú házaspár: Herskowitz Ödön és Plátsék Rózi, Schmicdek Sándor és Krausz Anna Mária esküdték egymásnak örök hűséget. A szertartást dr. Krausz Henrik kerületi főrabbi végezte s azon a kaposvári anyahitközség és a IX. kerület kerület dr. Gokein Gáborral képviseltette magát. A szertartás kezdete előtt dr. Fábri László hitközségi elnök üdvözölte első funkcióját alkalmával a főrabbit és a kiküldöttet s megrázó szavakkal mutatót rá arra a sok lelki és anyagi veszteségre, melyet ez alkotáskorban, intézményekben hajdan gazdag nagymúlt hitközség szenvedett. A templom, iskola romokban, a hitközség létszáma a világtörténelemben páratlan embermészárlás következtében egyfizetre apadt. Kérte az anyahitközség további támogatását és annak a reményének adott kifejezést, hogy a nagyatádi hitközség felépül a romokból. Dr. Krausz Henrik főrabbi, aki a nagyatádiakkal együtt szenvedett az auschwitzi pokolban, könnyekig megráztó beszédet intézett a jegyzőpárkhoz. A szertartás után az imaházat avatta fel, ahol a hagyományok tiszteletét hirdette. Dr. Gokein Gábor az egymás iránti szeretet szükségességét hangsúlyozta. Délután a nagyatádi temetőben a nyilas prűbékék áldozatainak, a Landler házaspárnak és Fodor Rezsőnek sírjánál zajlott le kegyeletes gyászszertartás.

— Megjelent az Ichud-füzetek legújabb száma. A Szociálista Zionista Pártja kiadásában megjelent Ichud-füzetek augusztus-szeptemberi kettős száma Olán a párt elnökeknek, dr. Dénes Bélának ez ez év május 7-i zionista nagygyűlésen elmondott beszéde áll, melyben színtelen Herzi fanatizmussal tesz hitet Palesztina mellett. Igen érdekes Gerovál Sándor Uja Ehrenburg tanulmánya és Antal Gábor Gatlások című cikke is. Horváth Sándor folytatja a helyzetet ismerős megfigyelés észrevételeit a „Kritika jogán”. A füzet többi cikkeit Daurig Hűfel dr., Goldberger Márk és Fritz Nefczi írták.

— Egy Oroszországból hazatért hadifogoly, Bóli János (XI. Erőcsok-u. 11-13.) *Kisfaludy Zoltánról szót. Steinfeld Katalin, Gömbös Gyula ut 24. és Weasel Józsefről szót. Kleinert Flóra, Ltván-ut 32. sz. alatti lakosoknak (régii lakcímek), férjükről azt az üzenetet hozta, hogy Stalinóban élnek és egészségesek.*

— **Hírbeszélés.** Előző számainkban első helyen közölt cikk beküldőjének neve helyesen: *Borsos Endre.*

— A Török-szemleikről írt hítköztség újjáalakult. A Török-szemleikről Izraelita Hítköztség a deportálások és a munkaszolgálatok folytán 1944 május-a óta nem működött, tagjainak közel 70 százaléka elvesztett, intézményei elpusztultak, iskolája leégett, temploma üres falakkal meredezik. A németek gépműhelynek használták. A megpróbáltatásokból hazatértek a minden családban kenneforgó fájdalmas személyi veszteségek folytán lelkileg is erősen megviselve próbálják feltámasztani a hítközség életét. Először Zsidó Bizottság alakult, majd a hítközséget újjászervező ideiglenes Intéző Bizottság. Most végre újjáalakult a régi nagymultu hítközség. Augusztus 15-én tartott közgyűlésen választotta meg a háboru utáni első tisztikarát. Elnök: *Gerov István*, alelnök: *dr. Rottenberg Béla*, pénzügyárnok: *Sohr József*, ellenőr: *Kronstein Sándor*, gondnok és jegyző *Pekete Miklós*. A képviselő testület tagjai: *dr. Csontos Pál*, *dr. Goldberger Károly*, *Katona Pál*, *Kallós László*, *Ohlbaum Endre*, *Rosenfeld Lajos*, *Spitz Rudolf*, *Rosenfeld Miklós*, *Vámos István*, *Weisz Dezső*, *Kovács Bernadon*, *Ványai Henrik*. A számvizsgáló bizottság tagjai: *Grosz Lipót*, *Fried Mihály*, *Berger Ferenc*. Az összefogás, egység kiemelésének és fenntartásának céljából meg a szűk anyagi eszközökre is tekintettel elhatározta a közgyűlés, hogy a Chebra Kadisa és a többi intézmény beolvad a hítközségbe és egységesen a hítközség titkára jelölje azok ügyeit is.

Művészeti siremlékek
EICHBAUM MÓR és FIA
c. V., Rudoit-tér 3. (Margit hídnál)

— **Bürger Erős** budapesti lakosnak (valószínűleg Keresz Géza-utca) **Bürger Györgyöt** (UN-RRa-lager, Backnang) levél érkeztet. Átvehető az O. Zs. S. B. információ osztályán, Bethlen tér 2. I. 37.

A VAC HIREI

KÉZILABDA
VAC-WOLPNER. A vívők csapatának győzelme várható. A most vasárnapra kitűzött III. kor. MADRSZ elleni mérkőzésen a III. kor. MADRSZ csapata nem jelent meg és így a mérkőzést a VAC nyerte meg.
VIVÁS
Haros (VAC) Budapest női vívőbajnokságában a 6-ik lett.

ASZTALI-TENISZ
Városunk 3-ik lett a kongresszusi versenyen.
KOSÁRLABDA
Minden kedd és csütörtök délután (5-16) az Abonyi gimnáziumban vannak az edzések. Az Országos Bajnokság szeptember 9-án kezdődik.

TORNÁ
A hagyományos gyermektorna indul még szeptember havában az Abonyi gimnázium és a Weasel-ut. 49. sz. tornateremben, Vezeti Ductelen Zoltánnal. Jelenkezni már lehet a VAC központi irodájában (Erzsébet-közt 17.).

54 éves, vagyontalan **ÖZVEGYASSZONY** vagyok, **férjhez mennek**
60-65 éves, jólelkű emberhez. Vidékre is megyek. Jelzigere a kiadóba.

Társaságbeli legdíszesebb házasság-közvetítő, **Doktorné**
Király-utca 67. I. 3. Telefon: 421-630.

Férjhez menne
csinos SZABÓNÉ, kölmenő divat-szalonnal, lakással, komoly egzisztenciával bír. 42-46 év közötti urhoz. „Élettársat keresek 40” jelzigere a kiadóba.

40-50 körüli, intelligens **élettársat keres**
50 éves, jószituált övegy, íz. Iparos. „Család otthon” jelzigere Vándor hírdetőbe, V., Budai Nagy Antal-utca 3.

Kétszobás, szépen berendezett lakással **férjhez menne**
35 éves ÖZVEGYASSZONY, négy-éves kislányval, egzisztenciával rendelkező férjhez. Választ „Vidék-re is menne 35” jel. a kiadóba.

Egyedülmaradt, csinos, 44 éves, vagyontal reudolkező **URINÓ** **férjhez menne**
hozzájáró, biztos egzisztenciával rendelkező urhoz. „Szeretnék” jelzigere a kiadóba.

Vallásos, okleveles **tanítónőt keresünk.**
Jelenkezni a Budapesti Auth. Orth. Izs. Iskolák Igazgatóságánál, Dob-utca 35.

Megismerkedne

Közgyűlésen, mágnak mondott, 36 pontjában lévő, léggömb, az új-mált költében sokatmóvedt NO, olyan 40-60 éves, nem közelebb, jó-megismerkedés, feltétlenül látni kellene, kinek szüksége van egy jóköllel, mindenben segítőtől. „Nem tálak az élet” jelzigere Belegi hírdetőbe, Szant István-ut. 9.

39 éves, szűke kereskedő **benősülne vagy megnősülne.**
Hozzájáró, csinos, fiatal, akaratú urhoz. Jelzigere a kiadóba.

65 éves, csinos, egyedülmaradt asszony, állásban lévő tisztviselő **házasság céljából**
megismerkedés 30-45 éves urral, kinek rendszeres otthona és jó kereségre lenne szüksége. „Szeretnék, ha szeretnék” jelzigere a kiadóba.

Váltókében lévő, 41 éves, szűke iparos megismerkedne **házasság céljából**
30-35 éves olyan csinos, jólelkű urhoz, ki jóságával és szeretettel képviselne elrontott házasságokért. „Gyermektelen” jelzigere a kiadóba.

Cyornektelen övegy, középkora **URIASSZONY**, elegáns, nagy lakással, ingatlan **férjhez menne**
65 év körüli, jópozicionált vagy vállalkozó, jómögjelentésű, egyedülmaradt urhoz, ki jólelkűen képviselne „Nagyszerű élet” jelzigere a kiadóba.

41 éves, csinos **URIASSZONY**, remek iparral, budai, szép otthonába várja **élettársát,**
Intelligens iparos személyesen. „Napsugaras otthon 60-ig” jelzigere a kiadóba.

CINOS ÖZVEGYASSZONY, nagy-körűl bérházban komoly kézfelügyelő jövedelemmel **férjhez menne**
50-ig intelligens iparoshoz. „Harmonikus házasság” jelzigere a kiadóba.

36 éves érettségizett, jómögjelentésű **KERESKEDŐ** **benősülne**
„Komoly élet” jelzigere a kiadóba.

Urlesládok rokoniakkal ismerősökkel tudatják **házassági ügyekben**
Mélytóné címét, Bpest, Erkel-utca négy, második 19. Bélyegesboríték. Hétköznapokon négytől-hatig. Kitűnt benősülések.

KÖZÉPKORU ASSZONY, üzlettel **férjhez menne**
55-ig. „Zöldömb” jelzigere a kiadóba.

A zsinagóga naptára

Augusztus 29, csütörtök: Klaf 2, péntek: 3, szombat: 4, vasárnap: 5, hétfő: 6, kedd: 7, szerda: 8, csütörtök: 9.
Szombaton, augusztus 31-én helyi sajtó: Sauttina, háttér: Jónja LI, 12-14I, 12.

IMAJDOK:

Imaházak	Péntek		Szombat		Hétfő	
	óra	perc	óra	perc	óra	perc
Dohány	7	10	7	10	7	10
Rumbach	7	10	7	10	7	10
Bethlen	7	10	7	10	7	10
Oráky	7	10	7	10	7	10
Dósa	7	10	7	10	7	10
Magyfűv.	7	10	7	10	7	10
Fáva	7	10	7	10	7	10
Zugló	7	10	7	10	7	10
Füvészh.	7	10	7	10	7	10
Lónyóv.	7	10	7	10	7	10

Péntek esti gyertyagyújtás: 7 óra 15 percor.

Budai Istentisztelet: Ujlaki templomban (III., Zsigmond-u. 49.) és Lágymányoson (XI., Bocskay-ut 37.) péntek este 7 órakor, szombat d. e. 1/2 11 órakor, a pasaréti Imaházban (Török-ut 8/b.) péntek este 7 órakor, szombat reggel 8 órakor, Fő-utca 12. szám alatt péntek este 7 órakor.

Obudai templom: III., Zichy-utca 9., péntek és ünnep este 7 órakor, szombat és ünnep d. e. 9 órakor.

Élettársnak keresek

komoly, finomlelkű urhoz. 45-55-ig. **ESZTEG BÉNOGÜLESSEN** technikai üzembe. „Derős otthon” jel. a kiadóba.

Csinosnak mondott barna leány megismerkedne **házasság céljából**
abszolút komoly, szolid, intelligens férfivel, 45-50-ig. Amerikába költözési lehetőséggel van, kinek élő testvéreimhez. „Lehetetlen budapesti legyen” jel. a kiadóba.

UJÉLET
A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal
VII., Sip-u. 12. — Telefon: 423-030.

Kiadótól: **MAGYARORSZÁGI IZRAELITÁK ORSZÁGOS IRODÁJA**

Feladós szerkesztő és felelős kiadó: **ROOZ BEZSO**

Postafelkérőpénztári csekkészlet száma: 26.209. (Magyarországi Izraeliták Országos Irodája.)

Beküldött kéziratokat nem örlünk meg s visszaküldésükre nem vállalkozunk.

Nyomatott a Globus nyomdát mintöltet ri. körforgótepein. Fel. nyomdavezető: Margittay Antal.